

Lap	Lap	Lap	Lap
Az oroszok visszavonulása a mukleni csata után (képpel) ... 248	Kisfaludy Sándor és Szegedy Róza ünnepe Símege (képpel) ... 364	A nemzetközi börtönügyi kongresszus (képpel) ... 569	Judas harmincz ezüst pénze ... 283
A Wesselényi-émléktábla leleplezése (képpel) ... 249	Jókai emlékünnepe a Kisfaludy-társaságban ... 366	A sajtó képviselői az angol parlamentben ... 576	A tavasz városán és falun (képpel) ... 286
Két magyar hegédművész Amerikában (képpel) ... 250	A spanyol király Párisban (képpel) ... 382	A tiroli hadgyakorlatok (képpel) ... 578	A ezár konyhája ... 353
A német oszár földközi-tengeri utazása (képpel) ... 250, 264	A német trónörökös házassága (képpel) ... 383	Kongresszisták mindenütt ... 591	Gyermek-házasságok Indiában ... 367
Magyar és osztrák football-játszók mérkőzése ... 251	Lenau szobrának leleplezése Csatiádon (képpel) ... 400	Szociálista péntek ... 624	A drágakövek divatja ... 379
Abonyi Lajos szobrának leleplezése Abonyban (képpel) ... 299	Vörösmarty-ünnepély Szigetvárott (képpel) ... 401	Az utca ... 662	Női tábornok levelező lapja egy magyar tanárhoz (képpel) ... 494
Május elseje Budapesten (képpel) ... 302	A német trónörökös esküvőjéről (képpel) ... 501	Üzleti élet az utcán (képpel) ... 756	Üdülés (képpel) ... 512
Schiller-ünnep a Kisfaludy-társaságban ... 302	A «Potemkin» hajó és az odesszai pusztítások (képpel) ... 434	A flotta-tüntetés (képpel) ... 771	Lóverseny (képpel) ... 558
Debreczeni diákok zászlója (képpel) ... 318	A «Potemkin» hajó és az odesszai pusztítások (képpel) ... 465	Ujévi vásár (képpel) ... 866	Érdekes templomok ... 592
Az Akadémia nagyhete ... 318	Aratás és cséplés (képpel) ... 466		A marokkói szultán mint műkedvelő-fényképész (képpel) ... 645
A Csokonai-kiállítás Debreczenben (képpel) ... 328	A «Borodinó» súlyedése (képpel) ... 494		Kenyérkereső gyermekek (képpel) ... 707
Schweidel József emléksobrának leleplezése Zomborban (képpel) ... 333	A «Potemkin» megadása (képpel) ... 499		Mit hordott magánál Napoleon ... 727
Nemzetközi ezéllövő-verseny Szent-Lőrinczen (képpel) ... 334	A kecskeméti apátléplános gyémántmésije (képpel) ... 513		A hosszú élet ... 787
Az Akadémia díszülése ... 334	Nyári élet Budapest utcáin (képpel) ... 515		Női foglalkozások az Egyesült-Államokban ... 803
A debreczeni C okonai-ünnep (képpel) ... 348	Magyar uszó győzelme Angliában (képpel) ... 547		Furesa hajviseletek ... 823
Az országos ifjúsági tornaverseny (képpel) ... 357			

A „VASÁRNAPI UJSÁG” REGÉNYTÁRA.

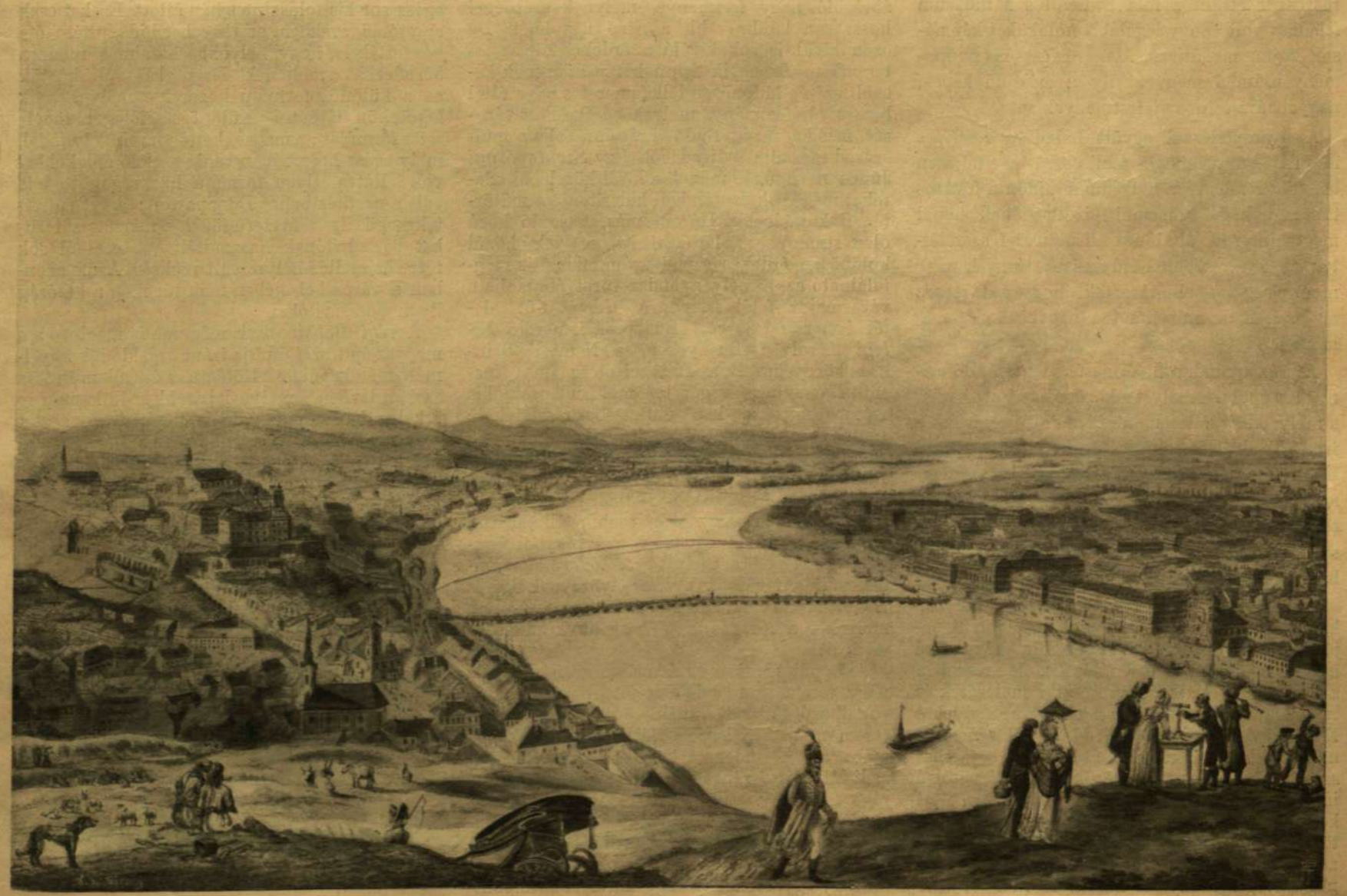
Késő szerelem. Regény. Irta Beniczkyné Bajza Lenke (21 képpel) ... 1-85	A kunyhó és a patak. Elbeszélés. Irta Stockton Frank R. (képpel) ... 78-94	Kiszolgáltatva. Elbeszélés. Irta Train Artur Angolból fordította Fáy Szezaün (képpel) ... 98-110	Garland. Angolból fordította S. A. (képpel) ... 114-210
Féde. Regény. Irta L. di San Guisto. Olaszból ford. M. Hrabovszky Julia (21 képpel) 3-74	Apostol a Hódáságon. Regény. Irta Nagy Endre (34 képpel) ... 89-161	Sötét zsarnokság. Regény. Irta Hamlin	Doktor Meiszfotelesz. Elbeszélés. Irta Szemeré György (18 képpel) ... 165-209

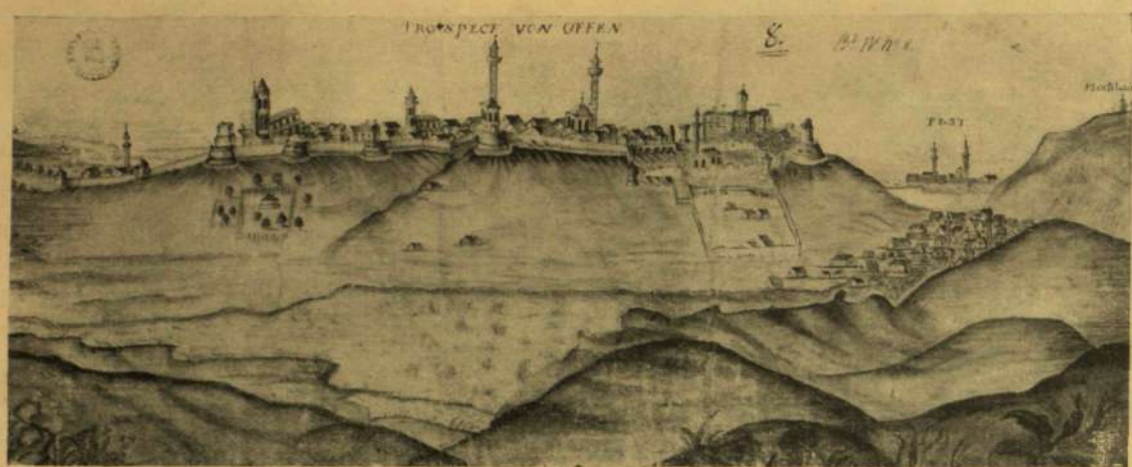
I. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.)
 SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 1.
 Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt: egész évre 24 korona, felévre 12 *
 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 16 korona, felévre 8 *
 A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával): egész évre 10 korona, felévre 5 *
 Külföldi előfizetőknek a postallag meghatározott vitédjét is esatolandó.

A FŐVÁROSI MÚZEUM.
 BUDAPESTI Városliget az utóbbi években valóságos múzeumok városrészévé fejlődött. Andrassy-úti bejáratánál épült a Szépművészeti Múzeum s a múzeumokéhoz hasonló célokra szolgáló Műcsarnok, a kis szigeten a tartós anyagból újra fölépített millenniumi történelmi épületesoportban a Mezőgazdasági Múzeum, odább a liget közepe táján az 1885-iki kiállítás óta fennálló nagy Iparcsarnok, mely már eddig is a Kereskedelmi Múzeumnak adott ha lékot s melybe egy-két hónap múlva a Nemzeti Múzeum néprajzi osztálya is be fog költözni, a Hermina-út mentén épült, az ezredévi kiállítás céljaira, de állandó jelleggel a Közlekedési Múzeum nagy épülete. S most, ugyancsak a Városligetben egy egészen új múzeum létesült: a Fővárosi Múzeum, melynek hivatása a főváros múltjára vonatkozó történelmi emlékeket összegyűjteni s a közönségnek és tudománynak hozzáférhetővé tenni.
 Ily célú, első sorban helyi jellegű múzeumok más nagy városokban már régóta vannak. A Fővárosi Múzeum létesítésének eszméjét már 1887-ben fölvetette Gerlóczy Károly alpolgármester. Egyelőre megbízták Toldy László főlevéltárost a múzeum elő-

munkálataival s az anyag gyűjtésével. Tekintélyes mennyiségű anyag gyűlt így össze 1899-ig, a mikor Szabó Károly közoktatási tanácsnok előterjesztésére, egy szaktanács-közmány megállapodásainak alapján, a városi közgyűlés határozatot hozott, hogy a múzeum a Városligetben helyeztessék el abban az épületben, mely az 1885-iki országos kiállításon Műcsarnokul, az ezredévi kiállításon pedig a közegészségügyi kiállítás céljaira szolgált. Ugyanekkor a múzeum igazgatásával megbízták dr. Kuzsinsz'y Bálint nemzeti múzeumi őrt, jelenleg budapesti egyetemi tanárt. Tula, donképen ettől az időtől számítható a Fővárosi Mú-

BUDA ÉS PEST LÁTKÉPE A MÚLT SZÁZAD ELEJÉRŐL. — A Fővárosi Múzeumban levő egykorú festmény után.

BUDA VÁRÁK LÁTKÉPE A TÖRÖK HÓDOLTSÁG UTOLSÓ IDEJÉBŐL. — A Fővárosi Múzeumban levő egykorú kézirata után.

zeum létesítése. Dr. Kuzsinszky Bálint nagy buzgalommal látott a nagy feladat megoldásához.

Két irányban kellett első sorban munkálkodni: a meglévő anyag elrendezésére s a gyűjtemény kiegészítésére. Az anyag egy része a Toldy László által összegyűjtött tárgyakból állott, ezekhez járult még a főváros különböző hivatalaiból és intézményeiből ide helyezett számos tárgy s a főváros birtokába jutott gazdag Lanfranco-féle gyűjtemény, mely főleg a Budapest múltjára vonatkozó művészetek dolgában valósággal hézagpótló. A múzeum anyaga még így is nagyon hiányos volt s a hiányok pótlása sok fáradságot kívánt. Mindazonáltal, legfőképp a múzeum vezetőjének buzgóságából 1901 október haváig sikerült már három termet és három folyosót berendezni. Azóta az anyag egyre gyarapodott, igen sok régi képet, metszetet, egyéb tárgyat vásároltak, néhányat lelkes polgárok adományoztak. Abba az időbe estek a fővárosban végrehajtott nagy városszabályozási munkálatok, az Új-épület telkének, a belváros nagy részének teljes újjáépítése stb. E munkák során számos régi épület, utca, sőt egész városrész is eltűnt a föld színéről s a múzeum feladata volt, hogy legalább emléküket képmások útján megőrizze. Maga egész kis gyűjtemény számba megy az ily természetű képek, nagyobbára csinos vízfestmények sora.

A gyarapodással együtt haladt a rendezés munkája, úgy, hogy a mult ószre már teljesen be volt rendezve a múzeum s midőn a főváros tanácsának és múzeumi bizottságának tagjai megtekintették, általánosan elismeréssel szemlélték az érdekesebbnél érdekesebb tárgyak nagy mennyiségét s elhatározták, hogy a tavaszra megnyitják a múzeumot a nagyközönség számára is.

A múzeumnak a Stefánia-út mentén álló csinos kis épülete, melyet a közönség régóta ismer, s mely eddig állandóan zárva volt, nemsokára ismét élénk lesz az oda seregülő látogatóktól. S bizonyára meg fog lepni a gyűjtemény gazdagsága s helyes elrendezése mindenképpen, a ki tudja, történeti emlékekben mily szegény a főváros s mennyi fáradságba kerülhetett összegyűjteni belőlük annyit is, a mennyi itt megvan.

Az épület a hivatali szobán s a szolga lakásán kívül tizenkét helyiséget foglal magában. A bejáratból egy három részre tagolt, négyzetű helyiségre jut az ember, melynek első részében a fővárosra vonatkozó azon régi metszetek és rajzok vannak a falakon felaggatva, melyek a XVIII. század végéig terjedő időből származnak; ezek közt különös érdeklődésre tarthat számot Budavárának a török hódoltság utolsó idejéből való rajza, a mely a legrégebb ismert kézirajz Budapestről. A középső rész falain több a főváros körül nagyobb érdemeket szerzett férfú arcképe függ, középen pedig egy nagy üvegszekrényben különféle időkből való apróbb tárgyak vannak elhelyezve: egy a mileniumra készült allegorikus kis bronz szo-

bor-csoportozat, a főváros kulesai, egy régi lőportartó, egy román-kori aquamanile stb. Ez az aquamanile (a mise-áldozásnál kézmosásra szolgáló egyházi edény) a fővárosi múzeumnak legrégebb tárgya s egyúttal Budapestnek egyetlen épségben maradt román-kori emléke. Stilizált oroszán-alakot ábrázol s a víz kiöntésére a fején s a szűgyn van egy-egy nyílás. Tekhnikai szempontból is figyelemreméltó maradványa a középkor iparművészetének, melynek készítése idejéig a hozzáértők a XIII. század első felére teszik. Nyilván valamelyik budai vagy pesti templomban használták, itt is halászták ki a Dunából 1890-ben. A közép-helyiség hátsó részében egy nagy mozaik-kép van állványra téve: mintája a lipótvárosi Szent István bazilika számára Benczúr Gyula festményei után készült mozaikoknak, mely a legutóbbi párisi világiállításon is tetszést kellett.

Innen aztán jobbra és balra egy-egy felső világiállítási nagy helyiség nyílik. Az egyik a képcsarnok, a főváros egyes részeit ábrázoló vagy egyéb fővárosi vonatkozással bíró olajfestmények gyűjteménye, melyeket részint megrendeltek egyes jelesebb művészeinktől, részint műkiállításokon vásároltak. Legnevezetesebb s nemcsak terjedeleme, de művészi becsre is legnagyobb a festmények közt Benczúr Gyula Budavárának a törököktől való visszafoglalását ábrázoló nagy festménye, melynek szépségei hosszasan lebilincselik a néző figyelmét. De ezen kívül is sok kiválóan érdekes kép van a teremben. Az egyik falon két pendantra készült szép s különösen lelkiismeretes rajza által becses olajfestmény, melyek egyike Pest városát, másika pedig Buda várát ábrázolja a mult század második évtizedéből. Egy Szentgyörgyi János nevű festő művei, a kiről közelebbi adatokat még csak ezután kell kiderítenie a műtörténeti kutatásnak. Három más, hasonló korú olajfestményt is láthatni itt, melyek közül különösen érdekes s mai számunkra is megtalálható az, a mely a budai várat ábrázolja a városmajor felől nézve. A Kerepesi-út elejét ismeri fel a régi Budapest ismerője Telepi Károly festményében, a Nemzeti Színház környékével, a Hatvani-utca (ma Kossuth Lajos-utca) végével. A mai Budapestből is számos művészi kép mutat be részleteket: Bruck Lajos két képe, melyek egyike a budai régi Döbrentei-téri piacot, másika pedig a budavári Disz-teret ábrázolja, Nádler Róbert, Tull Ödön, Schikédanz Albert, stb. festményei. A nagyterem közepén négy szép szobor áll, köztük Huszár Adolfnak egy nagy márványból faragott Vénus-szobra, melyet gróf Zichy Jenő ajánlkozott a fővárosnak, Kiss Györgynek egy és Ligeti Miklósnak két kis, tréfás genre-szobra, melyeket a főváros a Múcsarnok kiállításain vásárolt.

Az épület másik szárnyában van a másik nagy terem, a melyben a főváros fejlődésére vonatkozó tárgyak vannak összegyűjtve. Ez a terem nyújtja a legfőbb látni valót azok számára, a kik Budapest közel-múltja, XIX. századi állapota iránt érdeklődnek. Egész sereg régi festmény, rajz, metszet mutatja be itt a főváros régi állapotát, másik ismét a nemrég még fennállott, de ma már eltűnt épületek emlékeit őrzik meg, sok pedig közülük egy-egy történeti vagy művészi szempontból nagyobb figyelemre méltó épületet, utcaszéleket, stb. ábrázol. A régi festmények kö-

zül nagyon érdekes egy Nyitrai nevű, más-különbösen ismeretlen szerző kezétől származó vízfestmény, mely Budát és Pestet ábrázolja a Gellérthegy tájáról nézve. A kép a mult század első negyedében készülhetett; akkor még a pesti oldalon, a Lipótvárosban az Új-épület volt a legszelebb épület. Egy következvényében óriási hatású fejlődés kiinduló pontjának emléket eleveníti meg az első magyar földön épült vasút építésének képe 1827-ből. Valamivel későbbi állapotokat mutat be egy hat színezett czeruzarajzból álló sorozat, egy Hóchle nevű német festőnek gondos munkái.

E képek oly régi dolgokat elevenítenek meg, a melyeket vagy egyáltalán nem ismerhettek a főváros ma élő lakói, vagy legfeljebb csak az igen öregek ismerhettek közülük. Van azonban a fővárosi múzeum ugyanazon termében nagyon sok oly helyről kép, melyeket még a fiatal nemzedék is ismerhetett, de az utóbbi évek folyamán áldozatul estek a város fejlődésének. E képek közül hatot karácsonyi albumunkban közölünk; e közleményt egészítik ki a mai számunkban közölt hasonló tárgyú képek. Ezek egyikén az Új-épület és környéke látható. Az Új-épület volt egykor Budapest legnagyobb kaszárnyája. Rengeteg nagy területet, 12,000 négyszöglet foglalt el, lerombolása után egész sereg utca és egy szép, tágas tér került ki belőle s még mindig maradt bőven hely hatalmas paloták egész sora számára. A II. József idejében épített dísztelen, szürkére festett kőfal-mazt történelmi jelentőségűvé tették a szabadságharc utáni idők szomorú emlékei; tudjuk, hogy sok jó magyar hazafi szenvedett itt fogvaságot s innen vették az épület mögötti vesztőhelyre a hazafiak egész seregét, köztük gróf Batthyány Lajost. Később azzal vált sokakra emlékeztető, hogy ezer meg ezer magyar fiú szolgálta barátságosan helyiségeiben katonaeveit. A Lipótváros fejlődésének nagyon útjában állott, elzárta az utat az új országház felé is s így mindenki örömmel üdvözölte, mikor a kilenczvenes évek elején a főváros megváltotta a katonai énekstártól s 1897-ben hozzáfogott lebontásához.

A pesti Dunapartnak az a része, mely az Akadémia palotája s a Petőfi-tér közé esik, már régen ki van épülve, de az Eskü-tér és a Ferencz József-híd közötti részén még pár év előtt is egész sor kis földszintes ház állott. Ezeket csak az utóbbi években, az Erzsébet-híd építése óta bontották le, hogy helyükbe hatalmas, modern bérházakat emeljenek. Legutolsó volt köztük az a különös formájú házacska, melyet egyik képünkön láthatni. Különössé főleg a födelte formáját: a magas, kettős faszindely-födel, mely egész hosszában végig szelődő ablakkal volt ellátva. Ilyen formájú ház régen több is volt a pesti és budai Dunaparton; azért építettek nekik ily sajátzerű födelét, mert a padlásukat borszártónak használták s e célból sok tére és szellős helyre volt szükség. Azóta azonban a város belsejében nem tűr meg a hatóság ilyen borszártókat.

A régi Belvárosnak még ma is meglévő s a magyar építészet multja iránt érdeklődők figyelmére méltó épülete a Kötő-utca és Galamb-utca sarkán levő ház, melynek barokk stílusú kapuja és erkélye, bár egyszerűbb, de élénken emlékeztet a hatvani-utcai Grassalkovics-palotára, melynek képét karácsonyi albumunkban közöljük.

A múzeum ama nagy termének közepén,

XIII. SZÁZADI ROMÁN STÍLUSU AQUAMANILE A FŐVÁROSI MÚZEUMBAN.

sit ügyei iránt. Hogy a mai nagyon különböző elemekből összerakott, különböző vidékekről származó fővárosi lakosság igazi fővárosi polgársággá fejlődjék, ebben a munkában meglesz a maga része a Fővárosi Múzeumnak is.

Schöpflin Aladár.

BARTÓK LAJOS KIADATLAN KÖLTEMÉNYEIBŐL.

Más hazába vágyom . . .

Más hazába vágyom, mint a madár őszszel, Messze délszigetre, két tenger öléin, Hol örök tavasz van, melyet tél nem új el, Szerelmem hűséggel mosolyog felém. Más hazába, melynek sohse száll le napja, Nem borong gyászfelhő az ég kék szemén, Szívnek és virágnak nincsen hervadója . . . Szívem szép virága, ott léssz te enyém!

Más hazába vágyom, mint hazátlan szellem, Messze túlviágra, hol esend van s magány, Hol örök álomban nyugszik el keservem, S csak emlékezet zeng, a bús csalogány. Más hazába, hol nincs hajnal az éjnek, Melynek csillagát én meg nem lelhetem. S hol a kik szeretnek mindörökké élnek . . . Szívem szép szerelme, ott léssz te enyém!

Budapest, 1901 október 21.

Isten veled!

A tenger már nyugodni készül, Az alkony ég hullámain, Rózsát hint rá emlékezésül, S óhaj leng szellők szárnyain. Szívvednek édes tengerében Csak ily hullám az én emlékem, Az est rá elfeledésül, — Szívem megnyugszik elsimulva, S a hullám eltűnik percz múlva Álom gyanánt . . . Isten veled!

Oh, mert szíved, miként a tenger, Oly mély és oly határtalan, S mulékony, játszi érzellemmel, Mint hullámmal borítva van, De kebled legmélyére rejtéd Igaz gyöngyöd, szíved szerelmét, Mely bírni készte szívemet. S szívem hiába szállt a mélyre: Mint kavicsot, a part-fővényre Kiszórtad őt . . . Isten veled!

A csillagok már föltűnének, A tenger, nézd, tölük ragyog, Mikéntha tükre vón az éjnek, — S én nem találok csillagot! Enyim nem ég ott, mely vezérljen Hogy viharok közt bár, elérjem Üdvöm a távol part felett. Még halni sincs reményem érted, Itt ássa sírom az enyvedet, A feledés! . . . Isten veled!

Keletről majd fölkel a hajnal, S a szerelmem égő színet A két habokon bíbor arcczal, Győzelmesen árasztja szét. De rám nem virrad már ez éden, A fájdalom egy könnyeseppjében Az üdv napja elsüllyedt . . . A tenger elmerült homályba, — Éj szállt rám, melynek nincsen álma: Nem látak már! . . . Isten veled!

Isten veled! És hogyha válunk: Órókra jobb elhagyjalak, Mert egymást újra vizontlátunk: Új válás kinforrása csak! Te csak távol léssz, bár öljem Kebled, ha nincs szívedben helyem, — Csak ki szeret, az nem feled! — S én el nem hagyjak, bármi távol Száműzve szemed csillagától . . . Órókra hát — Isten veled!

Rimini, 1901 szeptember.

A MI HARANGJAINK.

Szegény az én falum, hol a bölcsöm rengett, Nem igen találni annál szegényebbet, De ha egyekben el van is maradvány: Van olyan két öreg, gyönyörű harangja, Hogy azt már akárhol Megirigyelhetnék az én falucsámtól!

A ki még az én kis falumba' nem lakott, Nem is tudja, hogy mik a szent vasárnapok! Hiszen a vasárnap kedves másfelé is, De nem olyan színes, nem oly kedves mégis Hiányzik hozzája A mi két harangunk édes muzsikája.

Azok a harangok mihelyt megszólalnak, Vége van ott minden hétköznapi bajnak, Megszépsül a falu nyüzsgő, tarka néptől, Virít a sok lánytól, bokráts legénytől, S az utcáin végig Rezeda-illatok favallata érzik.

Hát még aztán, mikor temetés van nálunk, Azt tegyék meg másutt, a mit mi csinálunk! Ha már a halottat a sírnak kell adni: Adják úgy a sírnak, a hogy adjuk azt mi, Olyan harangszóval, Olyan édes-bússal, lágyan altatóval!

Oh az a két harang minden ott a népnek: Éltező gyámla sok közös érzésnek, Cstíggedésben remény, vigasz a bánatban, Riasztó hírnök, ha vész közel várthat; Hogyne szeretnék hát A jó Istennek ez áldott ajándékát!

Míg boldog gyermekem mosolygott felettem, Azt a két harangot én is beh szerettem! Lágy zengésükön beh sokszor merengék el, Beh sokat hintáztam karjuk kötelével, Vagy néztem a távol Kéklő hegyeket a torony ablakából!

S bár tölük az élet immár rég elhajtott, Régi szeretettel csüngök most is rajtok, Most is csak azt vallom, most is úgy találok: Több olyan két harang nincsen a világon, Lehetnek nagyobbak, De olyan nagy hangjok nem lehet azoknak!

Mehetek én a föld bármely szegletére, Messze tartományok idegen helyére, Nagy tengerek, bérceek zárhatják el tőlem Az én kis falumat, az én szülőföldem: Mégis minden ponton Mindig hallom, mikor harangoznak otthon!

Jakab Ödön

KOZSIBROVSZKY ÜZLETET KÖT.

Elbeszélés.

irta Mikszáth Kálmán.

Önök alkalmasint ösmerik Kozsibrovsky grófot. Ha máshonnan nem, az én elbeszéléseimből. Hol alul van, hol fölül van, de mindig gentleman marad. Egyszer eltűnik évekre, azt mondják letört, vége van, valami orosz hercegnél élőködik, efléléket mondanak, aztán egyszerre csak föltűnik megint régi fényében, a klubokban, a versenytereken, a politikusok közt, Krakkóban, Bécsben vagy Budapesten.

A minap (valami két esztendeje), mikor Grácban ütötte fel tanyáját, a pensionált öreg emberek városában, azt jósolták, a kik ösmerték rejtéklyét: «No, de most már csakugyan a temetőben van a vig esont, a mi Kozsibrovskynek. Egy ezégnak az ágense, mely ingatlanok, leginkább villák eladásával foglalkozik. (Krusse és Társa, a természet megszépítői. Hauptstrasse Nr. 11.) Ágens és Grácban! Borzasztó vég. Ebből nincs többé feltámadás.

Pedig hát mégis feltámadt.

PIACZ A RÉGI DÖBRENTÉY-TÉREN. — Bruck Lajos festménye.

De hogy ő feltámadhasson, annak a bekövetkezéseért meg kellett előbb valakinek halni.

Ez a valaki nem volt más, mint az ő egykori öreg dajkája, valami lebergi Schrammel Aloyzia nevű asszonyság, a ki csinált virágok készítéséből későbbi éveiben némi vagyont szerzett s gyermektelen létre közelni érezvén végóráját, megemlékezett a kis kópéról, a kit egykor saját emlőiből szoptatott, reá hagyta húsz-ezer forintnyi készpénzt és a boltját, mely tele volt csinált virágot tartalmazó dobozokkal.

Kozsibrovsky értesülvén a történetről, legott elutazott Lember-be s bekapta a véletlenül jött örökséget, mint kutya a legyet. Végre is, kleine Fische gute Fische. Szegény jó öreg Aloyzia, ő szépen járt el és egészen logikusan. Mikor teje volt, tejjel látta el a kis Kozsibrovskyt, most pedig egy kis aprítani valót hagyott a tejbe. Igaz hogy a tej és a beleaprítani való közt egy nagy időbeli hézag tátongott, — de így is jó az.

A pénzt átvette a nemes gróf, a bolthoz azon-

A KEREPESI-ÚT ELEJE A HATVANAS ÉVEKBEN. — Telepy Károly festménye.

A BUDAI VÁR A VÁROSMAJORBÓL NÉZVE. — Az ötvenes évekből való olajfestmény után.

A FŐVÁROSI MÚZEUMBÓL.

ban, minthogy az örökségi formalitások miatt egy egész hétig kellett Lembergben tartózkodnia, ráért egy csinos trafikos kisasszonyt keresni, a kinek gavallérosan odaajándékozhatta.

Tárczájában érezvén ezt az égből csöppent összeget, így beszélt Kozsibrovsky önmagához Magyarországra menet, a vasúton:

«Most légy okos Kozsi! Most vigyázz Kozsi! Ez az utolsó szalmaszál, a mit neked a sors lehajít, hogy ebből fond meg szerencséd szakajtóját. Ne menj kártyázni, azt mondom. Hanem okosságoddal, ügyességoddal szerezd vissza régi fényes pozíciódat. Hallgass rám, Kozsi! Sokat tanultál Kruse és Társától, vedd hasznát.»

És hát csakugyan szót fogadott magának, — meg sem állott Zemplénmegyéig. Ott azután kiszállt és megvett nyolcvanezer forinton egy birtokot. Épen olyat, a minő neki kellett. Neki pedig olyan kellett, a mi a kutyának se kell.

Legyen benne egy nagy erdő, a melyhez ne lehessen jól hozzá férni, legyen hozzá egy nagy vadászkastély, azután lehet hozzá föld is, az nem árt, sőt még használhat is, kivált ha valami zöld terem rajta, nem szükséges annak épen zabnak lenni. Ne legyen az ember túlkövetelő.

Zemplénben pedig vannak ilyen istenverte

dominiumok. Hozzáférhetlen helyeken tornyos öreg kastélyok, régi olygarchák építették, hogy ott az ellenség rájuk ne találjon, ha oda beveszik magukat. Vagy csinos vadászkastélyok, azokból az időkben, mikor még dúvadak tanyáztak az erdőben.

Ez a trimóczi birtok is ilyen volt; valamelyik protestáns egyházi gondnok birta eredetileg s arra a célra használta (hiszen azért is lett főgondnok), hogy mint közjótékonságáról ismeretes főúr szerepelhessen, minélfogva szinte türelmetlenül leste, hogy hol ég le egy-egy falu, nyomban épületfát ajánlott fel a tűzkárosultaknak a trimóczi erdőből, még pedig felekezeti különbség nélkül. (Hej, micsoda derék emberek voltak azelőtt!) Persze tehette, mert az egész dolog voltaképpen csak az ujságokban viczkádozott elméletben. A gyakorlatban elég volt annak a szegény tűzkárosultnak, hogy a háza elégett, azt már nem lehetett tőle kívánni, hogy az ingyen épületfával még a saját életét és a megmaradó barmait is kockáztassa tetejébe. Életveszélyes volt onnan csak egy gerendát is lehozni, illetve lecsúsztatni és többbe is került, mintha akár a homonnai patikában rendelte volna meg.

Ez a trimóczi birtok az áldozatkész méltóság-

AZ UTOLSÓNAK LEBONTOTT BÓRSZÁRÍTÓ-HÁZ A FERENCZ JÓZSEF-RAKPARTON.

A KÖTŐ-UTCA 10. SZÁMÚ BAROKK STILŰ HÁZ A BELVÁROSBAN.

A FŐVÁROSI MÚZEUMBÓL. — Csérna Károly festménye után.

CZÉHLADÁK ÉS EGYÉB A CZÉHEKRE VONATKOZÓ EMLÉKEK A FŐVÁROSI MÚZEUMBAN.

gos úr harmadéve bekövetkezett halála után egy okos unokaöccse kezébe került, a kinek teljességgel semmit sem jövedelmezett. Kinálta fűnek-fának, kinevették, már épen azon a ponton állott, hogy a FMKE-nek ajándékozza, mikor megjelent nála Kozsibrovsky (a kivel különben per tu pajtások voltak) s nyolczvanezer forintot ígért a «dominiumért».

— Talán valami aranybányát fedeztél fel öregem?

Kozsibrovsky rejtélyesen mosolygott.

— Hát az majd kitudódik.

Megirták rövidesen a szerződést. Kozsibrovsky odadobott husz darab ezerkoronás bankjegyet felpénznek: «a többit hozom». Ezzel aztán kezét fogták és megitták rá az áldomást, a hogy ez szokásban van, úgy Magyarországon, mint lengyel földön.

— De már most igazán valld meg barátocskám, mit szándékol azokkal a Paflagóniával?

— Hát mindenek előtt fölserzelem.

— Az erdőt? — csodálkozik ez.

— Az erdőt is, — felelte bizonytalan hangon.

— És mivel szereled fel?

— Ej hát, a mivel szokás. Élő és holt instruációval.

— És aztán?

— Aztán kicsinosítom a kastélyt.

— És aztán?

— Azután következnek a többi, majd meglátod.

Állt pedig a birtok mintegy ezernyolczszáz magyar holdnyi erdőből és vagy négy száz holdnyi úgynevezett egyéb földből, mely igen alkalmas lett volna példának okáért válogosinálásra. Hogy egyébire is alkalmasnak mondta volna valaki, arra nincs adat. Kövek is voltak ott, de nagy számmal, építkezés esetén felhasználhatók, de azokat említeni sem akarjuk, ha a vályogot említettük. Mert ha már vályog van, vagy a kő felesleges, vagy a vályog. Minek csinálnak egymásnak konkurencziát? Aazonfelül felséges vízi források esergedeztek innen-onnan. Nagy érték volna ez Budapesten, borzasztó érték volna. De itt ezen a vidéken még emberek se laktak. Csak a madár iszik itt, a ki nem tudja megbecsülni, mert neki a harmat is elég jó a falevélről.

Hanem iszen vannak még derék, becsületes

emberek a világ egyéb részeiben, a kik meg tudják becsülni.

Kozsibrovsky innen egyenest Homonnára hajtatott, a hol megalkodott a pallérokkal a kastély kicsinosítására.

Majd betért egy ócska vasakka kereskedő zsidó boltába a piacra. Ott helyet se találtak az előkelő öltözött úrnak.

— Mivel szolgálhatok, kezeit esőkolom.

— Tudna-e maga nekem öreg szarvas-agan-csokat szerezni?

A zsidó csodálkozva tekintett fel a grófra, hogy nem tréfál-e, de hirtelen a homlokára ütött.

— Szabadiszítéshez ugy-e bár, — szolt örven-dezve, hogy kitalálta.

— Olyas valamire, igen is.

— Hát mért ne tudnék. Krámer Miksa mindent tud. Krámer Miksának sok apró gyereke van. (Krámer mindig harmadik személyben beszélt magáról). A szegénység a legjobb professzor.

— Hát szerezzon és minél előbb.

— Mennyi kellene körülbelül? — kérde a kezeit dörzsölgetve.

— Nagy hat szekérrel, — felelte Kozsibrovsky.

Krámer Miksa meghökken, összecsapta kezeit.

— Oh, jaj neki! (Tudniillik, jaj Krámer Miksának). Hisz annyi szarva nincs a szarvasnak.

— Bolond maga Krámer; egynek persze hogy nincs, de soknak sok van. (Ezzel kinyitotta tárcáját és egy szászat tett le Krámer elé). Fogja ezt serkentőnek. Jól megfizetem, ha mind meglesz. Lehet az öreg, nagy, kicsi, kétágú, sokágú; mindegy, csak szarv legyen. Márczius közepén eljövök és elvitetem.

(Végő következik.)

A «KUBINSZKI»- ÉS «PECSOVICS»-VILÁG TOLNA VÁRMEGYÉBEN.

Irtá Bodnár István.

A nemzeti megújulás örökre emlékeztetés korszakában, a múlt század huszas éveitől kezdve 1848-ig, Tolnavármegyének jelentős szerep jutott. Nagyjai a közéletben s a diétákban az első sorban küzdöttek s a liberális eszmék legelső zászlóvivői közé tartoztak.

Csapó Dániel az «első magyar nemzetgazda» az Országos Gazdasági Egyesület egyik főalapítója; Bezerédj István az első jobbágyszabadító s önkéntesen adózó magyar nemes; Perczel Mór, «Rákóczi Ferencz után az első insurgents «kurucz», illetőleg honvéd tábornoka a magyaroknak; * továbbá Nemeskéri Kiss Pál fiu-me kormányzó unokaöccse; Nemeskéri Kiss Miklós, Kossuth diplomatája; Bartal György a későbbi miniszter; Garay János, a költő; Beszédes József a híres földmérés, ki gróf Széchenyi helyesléssel Grácztól csatornát akart húzni egész Kolozsvárig; Sztankovics Imre, Tolnavármegyének 1848 és 1867—1868. években «nyakas» főispánja; végül Csapó Vilmos őrnagy az ozoroi diadal egyik főtenyezője — és mások, — országos nevet szereztek maguknak, és tiszteletet vármegyéjüknek.

«Hol volt akkor még Kossuth és Deák, de sőt még Széchenyi is, mikor Tolnában ki volt tűzve az újjáalakítás, a felszabadítás és javítás zászlója és hatalmasan megkezdve ama működés, melynek koronája lön az 1848!» — kiált fel Perczel Mór emlékjegyzeteiben.

Valóban Tolna vármegye kivált a gazdasági téven már az 1820-as években megtölte az ösvényt s az ország nem egy korszerű újításban nyomába lépkedett csupán.

Még Széchenyi szabályozási munkálatai előtt megkezdte a Kapos és Sárrét szabályozását, csatornázását és kiszáritását. Az országos selyemtenyészés ügyét, — a melyet József császár az állami monopoliomokat megszüntető s a szabad versenyt behozó rendeletével országosra teljesen tönkretett, — sohasem engedte teljesen elaludni. Saját költségén selyemtenyészési felügyelőt tartott s eprekertet ültetésével, majd a «selyemtenyészési és szeder-egylet» megalakításával a termelését a harminczas években új életre keltte. Lótenyészése elsőrangú az országban, ügyeit Csapó Dániel vezetésével 1809-től bizottság intézi. A Viczay, Dóry, Esterházy méneseur európaszerte híresek. «A Csapók, Bezerédjek, Gindlyek, Bésánok, Sinák, Esterházyak, Festeticsok kis palotákat építettek a finom merinó-gyapjat adó nyájak számára, Esterházy herceg fogadást tett és nyert is Angliában, hogy több juhásza és juhászegénye van, mint volna juha egy angol gazdag földbirtokosnak» — írja Perczel Mór. — Valóban Csapó Dániel bátran adhatott egy kosért 200 aranyat, mert ő is elég szépen pénzelt tenyészállataiból. Bezerédj István két Lignovszky-kosért 100 pozsonyi mérő zabot, két másikéért pedig ugyanannyi rozgot ajánlott fel cserébe Csapónak. — A dohánytermelésnek mestere volt Perczel Sándor, Miklós és Móricz édesatyja. Csapó Dánielnek is ő adott utasítást a tenyészésre, de Csapó már egyenesen Amerikából hozott dohányanyagot. Perczel közvetítésével Szilányi Ullmann Móricz a dohánybevitelre már előleges szerződést is kötött az egyes községekkel, felszabadítván a termelőket a császári beváltóhivatalok önkényétől, «a dohánytermést megkészszerzte, a kőnyéknek jómódot, magának milliókat szerzett.» A humanizmus eszméit szolgálva innen indul ki 1827-ben a börtönrendszer javításának eszméje. Tolna vármegye a raboknak dolgházat, majd a vármegyék között mint legelső, az elmebetegnek közadakozás útján kórházat épített. A harminczas évek elején már szelétében óditák vannak a vármegyében, sőt a «Kisdedóvó társaság» Tolnában felállítja az első övöképzői Magyarországon. Vezetője az a Warga István volt, kinek nevéhez a mende-monda később az elásott korona felfedezését fűzte. Az elemi oktatásra és népnevelésre minden járásban bizottság ügyel. A Perczelek, Dóryek, Gindlyek, Mogyari-Kossák, Csapók, Bezerédjek, Rudnyánszkyak, Jeszenszkyek nem állották évente sorba bejárni az iskolákat, budiztították, jutalmazták a tanulókat. Követi utasításában Tolna a tanítók függetlenségét és jómódját sürgöti s Bezerédj tesz az országgyűlésen előszőr indítványt tanítóképezdek felállítására iránt.

* Perczel Mór saját szavai.

Ily minden téren tapasztalható haladás mellett politikai téren sem maradtak el sokáig a fellendülés. 1827-ben Csapó Dániel, mint alispán, egy ugyancsak mozgalmas választásban megbuktatta az ó konzervatív Dóryeket és Perczeleket, k'k Perczel Mór szerint, «a vármegye törzsesaládjának tartván magukat, parvenünek néztek és neveztek minden más családot.»

Nevezetes tisztújítás volt ez. Nyitánya, sok tekintetben előidézője a «Kubinszki»- és «Pecsovics»-féle elkeseredett harcoknak.

Ekkor történt az a nem mindennapi eset, hogy a mikor az alispánvá választott Csapót, ősi szokás szerint, székestől együtt vállukra emelték, Perczel István, Perczel Móricznak egyik testvére, az alispáni székből az asztalra borította. Persze lett óriási kavardás! Perczel Istvánt menten összekaszabolják, ha Móricz testvére, ki akkor kadét volt, néhányad magával kardot nem ránt mellette.

A KÉPCSARNOK A FŐVÁROSI MÚZEUMBAN.

Perczel Mór később is hálásan említi, hogy a nemesszű Csapó azzal felelt a durva sértésre, hogy a Perczel-fiuk közül Imrét esküdtté választatta, Miklóst pedig gyakornokká vette maga mellé s atyjukkal kibékült.

Általában a Csapó, Bezerédj, Augusz majd Sztankovics regime alatt pezsgő, eleven élet költözött Tolna vármegyébe. Csapó Dániel nagy tudása, a közügyek iránt való lelkes szeretettel, szelid, békés természettel és bölcs mérséklettel párosult. Alatta a vármegye határozottan a haladás útjára lépett s bizonyos vezérszerpet kezdett vinni az országban, mert Csapónak széles körű összeköttetései voltak; szoros baráti viszony fűzte az akkori legelőbbkel politikuskhoz, a kikkel élénk levelezést folytatott Gróf Széchenyi István, Deák Ferencz, gróf Károlyi György, idős Pázmándy Dénes, gróf Apponyi Antal és György, Bezerédj István, gróf Andrássy György, Kőlcsey Ferencz és más neves politikusok leveleiből ma is jó pár ezerre menő őriz Csapó Vilmos kir. kamarás, a híres alispán rokona Tengelyezzen.

Csapó kivált gazdasági téren országos tekintély volt. Széchenyi nevezte el az «első magyar nemzetgazdának». Károlyi György gróffal ő fűradozott legelőbb az «Országos Gazdasági Egyesület» megalapításán. Jogi tudását úrbíri s más országos ügyekben nem egyszer igénybe vették. A fiatalság büszke volt rá, ha oldala mellett patvaritáskodhatott. Apponyi György gróf kan-czellár édes atya is «két szép ösztendős sötét pejesikóval kedveskedett a híres alispánnak a fiának adott sok bölcs és gondos útmutatásért.»

Csapó iskolájába járt Bezerédj István is. De később egymásra hatásuk kölcsönös s e két férfiú úgyiszlóval egymást egészíti ki. Bezerédj-

A FŐVÁROS FEJLŐDÉSÉRE VONATKOZÓ TÁRGYAK TERME A FŐVÁROSI MÚZEUMBAN.

A KÉPCSARNOK A FŐVÁROSI MÚZEUMBAN.

ben több a hév, tűz, lelkesedés, Csapó mérlegel, fontol, de leszűrt véleménye mellett sziklaszilárdan megáll. Ebben és a törhetetlen következetességben osztozott vele Bezerédj István, ki nemesak rokona, de benső barátja is volt.

Horváth Mihály ugyan Csapót az 1830-iki országgyűlés legtehetségesebb kormánypárti szónokai közé sorolja. Hanem ez tévedés lehet. Akkor a pártok között még nem volt oly élesen meghúzza az elválasztó vonal. Csapó tehát megyéje utasítására egy és más kérdésben talán szavazhatott a kormánynyal, de a radikál-reformer Perczel Mór szerint is: «egyik legbefolyásosabb és legtehtekintélyesebb tagja volt ő a reformpártnak, a híres 1848 előtti ellenzéknek». Az udvar légkörében élő, de liberális gondolkodású veje: Nemeskéri Kiss Pál, fiu-me kormányzó félig-meddig már szemére is veti egyik levelében, hogy «nagyon is a radikál-reformerek karjaiba veti magát.»

Az ő alispánága mindenesetre korszakalkotó Tolna vármegye történetében. Perczel Béla volt igazságügyminiszter mondia róla, hogy «ő tette a vármegyét nobilis vármegyévé, a hol semmi piszkot meg nem történhetett.»

De e közben a fiatalok is kezdik bontogatni szárnyaikat. Bezerédj, a «tanítvány», az 1834—36-iki országgyűlésen már a liberálisok egyik vezére s odahaza a Perczel-fiuk is erősen előnyomulnak, s ha Csapó, Augusz, Sztankovics nincs, Bezerédj politikai pályája talán épen ő miattuk nem emelkedhetik még ragyogóbbá. Nekik s a nyomdokaikat követő fiatal-ságnak már nem volt eléggé radikális a Csapó és Bezerédj politikája s csakhogy őket megbuktassák, inkább szövöttek az ó-konzervatívokkal, kik sehogy sem tudták 1827-iki

bukásukat elfeledni. Az alkalom kedvezőnek látszott, mert az úrbíri ügyeknek a jobbágy-ságra sok tekintetben kedvezően történt megoldása mozzolódtá t kellett az itteni k' nemes-ség körében s Bezerédj s a nádor által kapacizált követtársa: Jeszenszky János között is ellentét támadt az adózás kérdésében s ezt a sok ellentétet csak a Csapó Dániel bölcs mérséklete és nagy tekintélye tudta egy-két évig kiegyenlíteni. 1836-ban azonban Perczel Mór pártja kerekedett felül. Perczel Mór, mint maga is írja, egyrészt, hogy a radikális eszméknek propagandát csináljon, másrészt, hogy a Dóryeken és Perczeleken 1827-ben esett választási sérelmet megboszulja, az 1836-iki tisztújításon megbuktatta a Csapó, Augusz és Bezerédj triumvirátust, az úgynevezett: «insulánereket». — Csapónak már különben régebben megvolt a visszavonulási szándéka, csakis a veje, Nemeskéri Kiss Pál fiu-me gubernátor tanácsára, a «dkorom» kedvéért maradt eddig is. Magyarai Kossa Sámuel lett I-ső, Dóry Gábor II-od alispán, Perczel Imre, Dóry Sándor, Perczel Móricz főszol abíró. Arégiekből csupán Sztankovics Imre maradt meg főjegyzőnek, mert ő reá Perczel Mór szerint — szükség volt.

Ettől kezdve mindjárt megerősödött a konzervatívok csapata.

Magyarai Kossa Sámuel ugyan erős liberális érzelmű férfiú volt. Nyakas, dúsgazdag; eredeti, esőkönnyös természetű. Hiányzott azonban nála az a nagy tekintély és közkezdveltség, a melylyel Csapó úgyiszlóval játsza tudta elsimitani az ellentét-k't. Így alig pár évre kitört a viszály s beköszökött Tolnában az a mozgalmas világ, a melyet «Kubinszki»- és «Pecsovics»-korszaknak szokás nevezni.

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

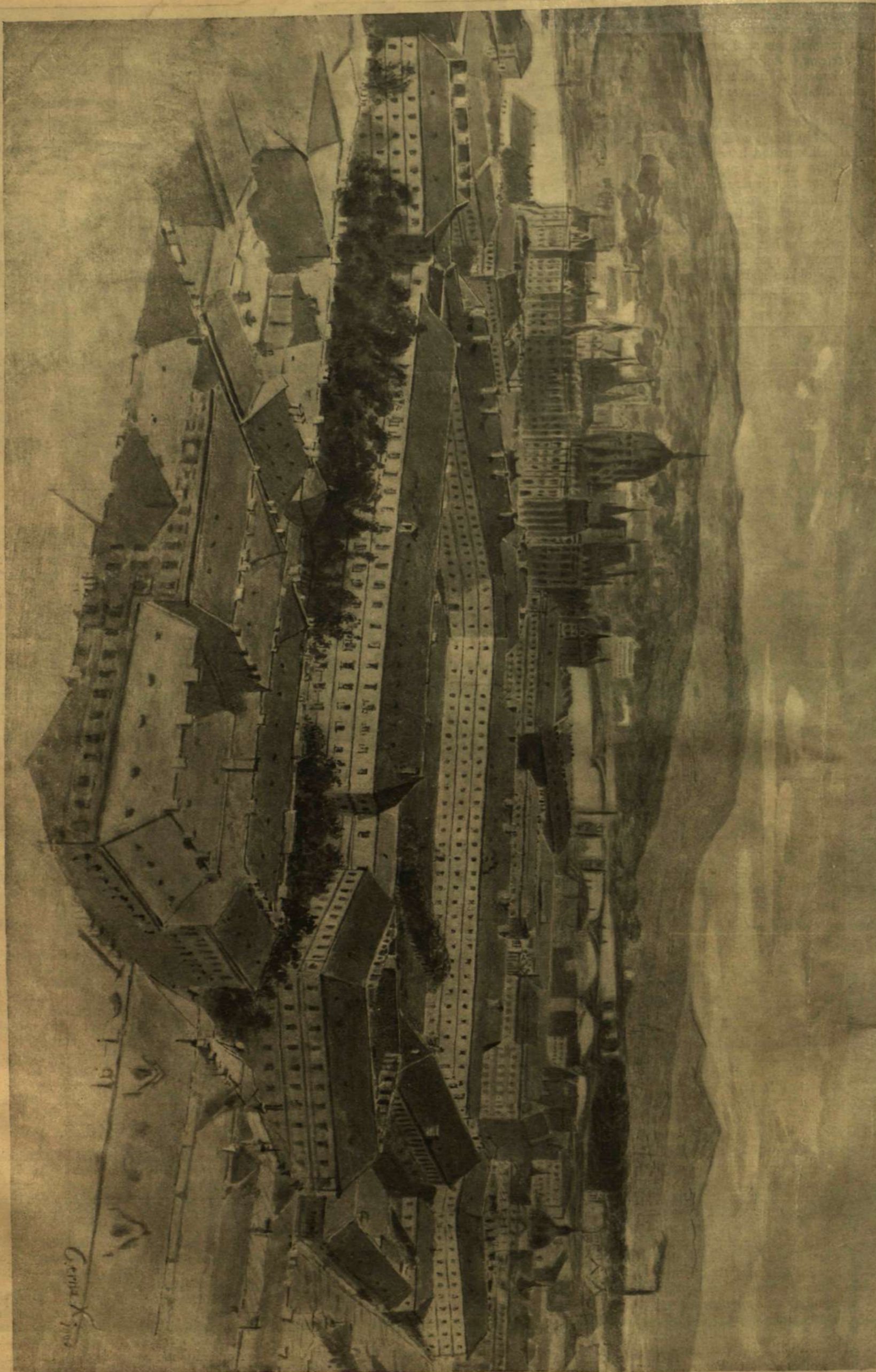
* Oroszország a földgömb száraz részeinek egy-hatod részét foglalja el s kiterjedésére nézve ötven-szer nagyobb, mint Japán.

* A japáni hajóhadba husz éven felüli embereket be nem soroznak. Az illető ujoncznak 5 láb 4 hüvelyk mértékű kell megütnie.

* A tengeri betegséget amerikai nők ritkán kapják meg, utának az ellenállásban az angol nők következik. A francia nő ellenben a tengeri betegséget rendszerint rögtön megkapja.

* A földrengést a ló állítólag már napokkal előbb megérzi s ezt feltűnő nyugtalansággal és remegéssel jelezi. Oly neszt vagy hangot, melyet az ember füle fel sem fog, a ló rögtön meghall.

* Ausztráliában aránylag több templom van, mint bárhol másutt; ott 100 ezer emberre 210 templom jut, míg Oroszországban hasonló számú lakosra 55, Angliában pedig 114.

AZ ORSZÁGHÁZ KÖRNYEKÉ AZ ÚJ-ÉPÜLÉST LEBONTÁSA ELŐTT.

Osma Károlynak a Felsőbíró Munkában lévő fényképe után.

ZIRZEN JANKA.

1825—1904.

A magyar nőnevelés abban az időben, mikor a kiegyezés után minden vonalon megindult a nemzet modern alapokon való szervezkedése, úgyszólván csak legelső elemeiben volt meg. Egy-két nyomatékosabb felszólalás, egy-két nevezetesebb, de csak szűkebb körre kiható kísérlet volt körülbelül minden, a mit e téren fel lehet jegyezni, s néhány lelkes férfi és nő kitartó munkásságának, ha volt valamelyes látszata, annyiban volt, hogy beláttatta a közvéleménynek a kérdés rendezésének égető szükségét, de a gyakorlati kivitel meg se lehetett kezdeni a közbejött szomorú közviszonyok miatt. S hogy mégis az azóta lefolyt negyedfél évtized alatt sikerült nőnevelésünket valóban európai színvonalra emelni, ez első sorban annak köszönhető, hogy közoktatásügyünk vezetőinek oly jeles munkatársai akadtak, a kik az ügyért lelkesedve, a hivatottságot, munkabírással és szervező tehetséggel egyesítve, egész életüket a nemes és elsőrendű fontosságú czélra áldozták fel. E munkatársak között a legjelesebbek egyike volt a december 28-ikán elhunyt Zirczen Janka, a polgári iskolai tanítónőképző intézet igazgatónöje, a ki nemcsak hogy páratlan virágzásra és tekintélyre emelte az ország e legmagasabb fokú leánynevelő intézetét, hanem társadalmi téren is egy emberöltőn át egyik leghatásosabb munkásságú előbarcsoja volt minden a nőnevelés körébe vágó mozgalomnak.

Zirczen Janka 1825-ben született Jászberényben. Iskoláit szülőhelyén és Egerben elvégezvén, nevelőnő lett előkelő családnál s már az ötvenes években kezdte meg a nőnevelés érdekében való buzgólkodását. Legutóbb a Bohus családánál működött s itt ismerkedett meg vele báró Eötvös József, a ki felismerte benne a kiváló tehetséget, nevelői érzéket. Eötvös biztatására aztán Zirczen Janka 1866-ban Pestre költözött s egyik munkatársa lett a nagy államférfiúnak a nőnevelés szervezésében. Eötvös kinevezte őt a budai tanítónőképző-intézet igazgatónőjévé, majd mikor ez intézet Pestre helyeztetvén át, polgári iskolai tanítónőképző-intézeté fejlődött, ennek is igazgatónöje maradt.

Ez az intézet, melynek ma «Erzsébet-nőiskola» a neve s melyről a múlt nyáron közöltünk részletes ismertetést, Zirczen Janka keze alatt nőnevelésünk egyik legfontosabb bástyája lett. Tulajdonképp őt különböző intézet van benne egyesítve, az elemi iskolától kezdve a tanítónőképző-intézet tanítónőket nevelő intézetig, úgy hogy Zirczen Janka vezetése alól a mivel magyar nők egész serege került ki s az ő növendéke a mai magyar tanítónő-nemzedék színeje. Zirczen Janka munkabírása valóban tiszteletet kell, hogy keltsen mindenkiben: a nagy kiterjedésű intézet ezernyi igazgatási ügyeit ép oly példás lelkiismeretességgel végezte, mint a benlakó növendékek feletti felügyeletet, az internátus gazdálkodásának ügyes-bajos dolgait, a tanításra való felügyeletet, stb. S kevés pedagógust szerettek annyira s annyian, mint őt, mert a sok munka nem tette rideggé, hanem ellenkezőleg, mindig szeretetteljesen, ritka tapintattal bánt az intézetben működő tanítótestület tagjaival ép úgy, mint a növendékekkel, szívesebben és sokkal gyakrabban mutatkozott előttük a gondos, szerető anya, mint a szigorú parancsoló szerepében. Ily módon azután tekintélyét is annyira megszilárdította, maga és növendékei közt oly benső, meleg viszonyt teremtett, mely nem szűnt meg ezeknek az intézetből való távozás után sem. Tanítványai még évek múlva is, mikor már önálló működési körbe jutottak vagy családayakká lettek, bizalommal keresték fel, hogy ragaszkodásukat bizonyítsák vagy tanácsát kérjék.

Maga a rábizott intézet vezetése is elég lett volna — különösen egy nőre nézve — egy hasznos és áldásos élet betöltésére. De Zirczen Janka e mellett tövékeny részt vett minden olyan mozgalomban, mely a magyar nőnevelést, vagy általában a nők érdekeit érintette. Kiállításokon a magyar nők munkáit ő rendezte be, a magyar gazdasszonyok egyesületében, a nőképző és nőipar-egyesületben, nőnevelési szaktanácskozásokban, jótékonyági mozgalom-

ban mindenütt az első sorokban állott, nem is szólva arról a sok száz szegény leányról, a kinek ő szerzett alkalmazást. A «magyar tanítónők otthona»-nak létesítésében a legfőbb érdem az övé volt, az 1889-iki kisdandnevelési kiállítás eszméjét ő pendítette meg s megvalósulása is jórészt neki köszönhető. Ez az egyszerű külsejű, szerény modorú nő olyan szervező tehetőség volt, a milyen férfiak közt sem sok akad.

Munkásságáért sok kitüntetésben volt része. A király már az 1873-iki bécsi világkiállítás után elismerését fejezte ki neki. A millenniumi kiállításon aranyérmét nyert. 1889-ben, mikor ötven éves tanítónői s húsz éves igazgatói jubileumát ünnepelte, tanítványai és tisztelői nagy ünnepelésben részesítették; az ünnepen az akkori közoktatási miniszter, gróf Csáky Albin üdvözölte. 1896-ban nyugalomba vonult, ezóta jól megérdemelt pihenése éveit Bernáth Béla országgyűlési képviselő családja körében töltötte s csak ritkán szólalt fel egyes nevezetesebb nőnevelési kérdésben. A múlt nyáron volt tanítványai s a nevelésügy minden rendű tényezői meleg üdvözléssel keresték fel visszavonultságában, mikor nyolczvanadik születése napját ünnepelte. Halálát öregkori gyengeség okozta. Szép életet élt s emléke még soká eleven marad a magyar nők szívében.

A NOBEL-DÍJAK NYERTESEI.

Mint mindig, most is általános érdeklődés kísérte a Nobel-díjakról rendelkező bizottság tárgyalásait, nemcsak a díjak szokatlan nagysága miatt, hanem azért is, mert az eddigi díjkiosztások révén a bizottságnak sikerült megszilárdítani a Nobel-díjak nemzetközi tekintélyét.

A most december 10-dikén történt díjkiosztáskor általános feltűnést keltett, hogy a béke-díjat nem személy kapta, hanem egyesület: a Nemzetközi jogi egyesület (Institut de Droit International). A díjra szelvében emlegettek jelöltekül Suttner Berta bárónőt és D'Estournelles francia politikust is, a kinek a világbéke érdekében kifejtett munkássága nálunk is ismeretes, mert mind a kettő megfordult már hazánkban is. Mikor a díj odaítélése nyilvánosságra jutott, sokan kifogást tettek ellene, azt állítva, hogy Nobel végrendelete szerint egyesületet nem szabad jutalmazni; a mi azonban tévedés, mert ezt az alapító levél megengedi s csak azt köti ki, hogy az illető egyesület rászoruljon s méltó legyen a díjra. Ez a két föltétel pedig a mostani esetben megvan. A Nemzetközi jogi egyesületet 1873-ban alapították a legnevezetesebb francia, német és svájci jogtudósok, mint szabad egyesülést oly férfiaknak, a kik a nemzetközi jog mívelését tüzték ki életük czéljául. Hatvan rendes és ugyanannyi rendkívüli tagja van s minden évben más államban tartja közgyűléseit. Van francia nyelvű tudományos folyóirata is «Revue de Droit International» czímen. Az intézet már eddig is alapvető munkásságot fejtett ki a nemzetközi magán-, büntető- és kereskedelmi jog terén. A Nobel-díjat a népjogi tisztázása körüli fontos munkálataival érdemelte ki.

A tudományos díjakat két angol és egy orosz természettudós közt osztották meg. Ezek közül Sir William Ramsay korunk egyik legjelesebb vegyésze. Úgyszólván gyermekkorá óta tudományos légkörben nevelkedett fel; nagyatya egy vegyészeti gyár tulajdonosa volt, atya magánmérnök, anyjának atya és fivére is vegyészek voltak. Ramsay a világszerte ismert tudósok legfiatalabbjai közé tartozik, a mennyiben még

A házából ki emelték.

ZIRZEN JANKA.

R. Hirsch Nelli rajza.

MISTRAL.

LORD RAYLEIGH.

ECHEGARAY.

RAMSAY.

PAVLOV.

A NOBEL-DÍJAK NYERTESEI.

csak ötvenharmadik évében jár. Skót származású, 1852-ben Glasgowban született. Eredetileg orvosnak készült, de csakhamar teljesen a vegytanra adta magát. 1876-ban a glasgowi egyetem tanára lett, később a bristolii egyetemre ment át, míg 1887-ben a londoni egyetem tanára lett s azóta ott működik. Hirneve akkor lett általános, mikor nyilvánosságra jutottak a légkör eladdig ismeretlen elemi alkotórészeit: az argonról szóló vizsgálatai, melyeket Rayleigh lorddal együttesen végezt. E vizsgálatokért a két tudós már régebben megkapta a washingtoni Smithsonian-Institut 40,000 koronás díját. 1895-ben Ramsay figyelme egy Hillebrand nevű amerikai vegyész kísérletei felé fordult, a ki bizonyos ásványokból egy új gázt állított elő, de mibenlétét s természetét nem bírta meghatározni. Ramsay folytatta Hillebrand kísérleteit, melyek során előállította a heliومت. 1897-ben három más új gáz, a neon, a krypton és a xenon felfedezéséről tett jelentést, a melyeket pontosan meghatározott, de előállítani akkor még nem bírt, csak további fáradságos kísérletezése után. Most főleg a rádiummal foglalkozott s írta a legjobb összefoglaló munkát a rádium-sókról. Mint mellesleg igen kiváló mechanikus, feltalálta az üvegfüvőnek egy új módját, melylyel elő lehet állítani azokat a parányi üvegedényeket, melyekre vizsgálatainak szüksége van; többnyire maga szokta készíteni a kísérleteihez szükséges műszereket. Munkásságáért már eddig is annyi kitüntetést kapott, mint kevés más tudós, úgy angol honföldtársai, mint a külföld részéről.

Munkatársra s a Nobel-díjban osztályosa, Rayleigh lord 1842-ben született s a cambridgei egyetemen tanult. 1879-től 1884-ig ugyanitt a kísérleti fizika tanára volt. 1887-ben meghívták a matematikai fizika tanárává a Royal Institution of Great Britain-hoz. A Ramsay-vel a légkörre vonatkozólag együtt végzett búvárlatain kívül igen eredményesen foglalkozott a hangtannal, a fénytannal és az elektromossággal s ezekről számos munkája s kisebb értekezése szelvében ismeretes a szaktudományi körökben.

A Nobel-díj szépirodalmi részét megosztották s felét (97,479 frank) Frederi Mistral provençei költő, másik felét pedig a spanyol José Echeagaray kapta.

Mistral egyike a modern irodalom legsajátosabb történetének. Alig van párja az irodalmak történetében annak, a mit ő egy-két társával együtt mivel: feltámasztott egy hajdan virágzott, de azóta a tájszólasok színvonalára alászállott nyelvet s egyszerre irodalmi magaslatra emelte. A provençei nyelv ez, a középkori troubadourok nyelve, a melytől annak idején Európa első modern irodalmát fejlesztette ki, de a századok során megszünt külön életet élni, belevegült a francia egységes irodalmi nyelvbe s csak a falusi nép ajkán élt tovább, mint dialektus. Mistral a Provençóban, az Avignon és Tarascon között fekvő Maillane falucskában született 1830-ban. Előbb jogot tanult az aix-i akadémiában, később azonban teljesen az irodalomra adta magát s lelkes buzgalommal tanulmányozta a provençei irodalom hagyományait. Legkiválóbb költői műve a «Mireio» című eposz, melyet számos nyelvre — fran-

ciára is — lefordítottak, operát is csináltak belőle s Gounod irt hozzá zenét. Mistral e műveért megkapta a francia akadémia nagy költői díját s 1863-ban a beesületrend keresztjét. Ő alapította a «Félibrige» nevű irodalmi szövetséget, mely a provençali nyelv és irodalom fölélesztését tűzte ki céljául. Irt még több költői elbeszélést, lyrai költeményeket s egy drámát is, ezenkívül pedig összeállította és kiadta az eddig legjobb provençali szótárt. Francia részről többször volt része kitüntésekben, bár sokan vannak, a kik nem jó szemmel nézik a francia irodalmi nyelv egészében oly megbontását, a melytől Mistral és társai céljukul tűztek ki. Költői tehetsége előtt azonban, a melyhez fogható a lyra és az epika terén alig van a mai francia irodalomban, meghajol mindenki, provençei hívei pedig szinte rajongó tisztelettel tekintenek fel ősz költőjükre. Mistral, ki most is szülőfalujában él, a most kapott nagy díjat az általa kezdeményezett provençai múzeum céljaira szándékozik adni, a mely egyúttal hajlékot nyújtana a «Félibrige» társaságának is.

A másik kitüntetett költőt, Echeagarayt nálunk is nagyon jól ismeri a színházak közönsége; éveken át az ő darabjaival, főleg «A nagy Galeotto», «Bernardo Montilla», «Folt a mely tisztit» címűekkel aratta legzajosabb sikereit a Nemzeti Színház. 1835-ben Madridban született, a hol atyja a görög nyelv tanára volt. Muriában mérnöki tanulmányokat végzett s ugyanott a matematika és fizika tanára lett. Fiatalkorában nem foglalkozott irodalommal, csak szaktanulmányaira. 1868-ban a politikai térre lépett, mint a kortez tagja s csakhamar kereskedelmi, majd 1873-ban közoktatási miniszter lett. Politikai pályája fényes volt, de nem tartós. Egy év múlva le kellett mondania tárczájáról s ekkor fordult a költészet, főleg a drámaírás felé. Első darabja mindjárt nagy sikert aratott, a melyre újabb meg újabb sikereket követtek, úgy hogy ma Echeagaray a spanyolok legnevezetesebb és legnépszerűbb drámaírója. Régi drámáit versben írta, az újabbakat prózában. Darabjaiban merész képeletek könnyed biztonsággal oldja meg a legbonyolultabb erkölcsi és drámai összeköttetéseket; drámai szerkesztésük is kiváló s dialogusában erő, szenvedély és elmésség nyilvánul. Szereti a borzalmas összeköttetéseket rajzolni, a finom és mély lélektanai rajzot sokszor szónokiassággal, vagy pillanatnyi hatásra számított szellemességgel pótolja. Hazáján kívül sehol sem tetszettek darabjai annyira, mint nálunk, a minek jellességei mellett oka az is, hogy Márkus Emiliában a fő női szerepek minden tekintetben kitűnő személyesítőre találtak.

Az orvosi díjat orosz tudós kapta meg: Pavlov Petrovics Iván. Ő a legfiatalabb a díjazottak között s eddigéig csak a szakemberek körében volt a neve ismeretes. Az orvostudomány terén úttörő búvárlatokat folytatott, különösen a szívbeidegés terén s fontos munkákat adott ki a mirigyek kiválasztó képességéről is. Újabban élettani intézetet állított fel részére az orosz kormány, a mely máris jelentős eredményeket ért el s nagy tekintélyben áll Oroszország határain kívül is.

A KELET-ÁZSIAI HARCZTÉRRŐL.

A most folyó háború legvéresebb epizódjainak egyike volt Linsinpu falnak elfoglalása a japánok által október 17-én. Az említett falut mely a Sa-ho folyam éjszakai partján fekszik, nem messze Liaojángtól, — az oroszok rendkívül megerősítették s nagy őrséggel rakták meg. A japánok előbb heves ágyú- és puska-tűzzel árasztották el az oroszokat, ámde ezek, bár sokan elpusztultak közülük, még sem tágtáztak. Végre aztán rohamra indultak a japánok s elkezdtek szuronyharc után kiverték az oroszokat s elfoglalták a fontos állást, melynek annyiban is nagy hasznát vették, mert a faluban van egy magas kínai pagoda, mely a sík vidéken messze földön a legmagasabb pont, a melyről tájékozódhattak a tekintetben is, merre irányozzák leghatásosabban ágyúikat.

Képünk azt a jelenetet mutatja be, mikor a japánok már elűzték az orosz védőket s most az utcákon megfutamodók után lövöldöznek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Havas István: «Part felé.» Költemények, Budapest 1904. Havas István szerény, rokonszenves tagja a mai lyrikusok nemzedékének. Szélid, egyszerű érzések egyszerű hangú éneklője. Ha nem adatott is meg neki a kifejezés erőteljes biztonsága s a nyelv festői gazdagsága, ha néha kissé nehézkesen vonsozja is a verses forma nyögő, melegsége és őszintesége gyakran megtalálja az utat a szívekhez. Fájdalma csendes borongás, az élet sötét képei nem lázadó haragot keltenek benne, hanem bánatos részvétet, szánkozást s szerelme is inkább epedő vágy, mint féktelen szenvedély. Lyrája nem marad az egyéni apró fájdalom és öröme körében, van figyelme a mások szenvedései iránt, szánkozó szívvel vonzódik a szegényekhez, a szerencsétlenekhez, az élet kitagadottjaihoz. Ajkára veszi a haza nevéét is, de jó érzése többnyire távol tartja az üres frázis-puffogtatástól s a szóno-kiaság sem keresi. Van kötetében két hosszab-csakka verses elbeszélés is, melyek közül az «Özvegy Bacsoné» című el van ugyan nyújtva s szerkezete szétfolyik, de figyelemre méltó kísérlet a népies elbeszélés terén. A kötet ára 2 korona. Mutatványul a következő verset közöljük belőle:

Hangulat.

I.

Azok a legszebb dalaink,
A miket meg sem frunk,
A miket hulló, szótalan
Könyvek között elsrunk.

A mik a röpke, névtelen
Sóhajokból fakadnak, —
Örökre tűnt sugarai
Egy-egy szent pillanatnak.

II.

Sugár topolyfa kint a pusztán
Merészen tör az ég felé.
Egy csillag ég az égi síkon,
Sejtem, — szerelmes lett belé...
Nyugodtan nézem, bús közönyvel,
— Oh ábrándok hívő kora,
Nagy ezöklért hervultam én is,
S nem értem el semmit soha!

III.

Csöndes erdő mélyén járok,
Sohajtnai se merek:

Oda lent a völgybe, mélyen,
Egy vadgálamb kesereg,
Vele érez ez az erdő,
Vele érez a szívem...
Tudom én is, mi a bánat,
Tudom, mi a szerelem.

Deák élete. Most jelent meg Deák Ferencnek első nagyobb szabású, összefoglaló életrajza az Akadémia kiadásában, három kötetben Ferenczi Zoltántól. A munka akadémiai pályadíjat nyert s lelkiismeretes, beható tanulmányozás eredménye. A szerző, ki egyike legszorgalmasabb életrajzíróinknak, nagy gondal gyűjtötte össze a Deákra vonatkozó óriási forrás-anyagot. Tekintve, hogy az életrajz a nagy közönség számára készült, talán nagyon is terjedelmes, ám azért kívánatos, hogy mennél többen forgassák lapjait, melyekből a magyar nemzet XIX. századi politikai küzdelmeinek legfontosabb eseményeiről szerezhetnek részletes tájékozást és s egyúttal megismerik pályafutását, fejlődését munkásságát újabkori történetünk egyik legnagyobb alakjának. A három kötet mint az Akadémia könyvkiadó vállalatának kiadványa jelent meg.

«Harcz a német hegemoniáért.» Friedjung Henrik ily című jeles munkájának magyar fordítása a most megjelent harmadik kötettel befejeződött. A nagy arányú munka Ausztriának azokat a harczeit mondja el, melyeket a német birodalomban elfoglalt hagyományos állásának megtartásáért vívott s melyek az 1866-iki osztrák-porosz háborúért érték gyászos véget. Az utolsó kötet a nagy dráma utolsó felvonásait rajzolja meg: a kongregrázi csatavesztést, a lissai tongeri csatát s a béke-kötést. Beható tájékozottság, elfogulatlan, sőt bátor kritika jellemzi íróját, a ki a mellett élvezetesen, helylyel-közlel szintén érdekfeszítően is tudja elmondani tárgyát. A magyar olvasót is kiválóan érdekelheti e könyv, melynek szerzője mindig jóindulatulag ítéli meg az Ausztriába belejárzó akkori magyar politikai dolgokat. Mint az előbbi két kötetet, e harmadikat is Junius fordította le jó magyarsággal s az Akadémia könyvkiadó vállalata adta ki.

Uarda. Ebers György világhíre vergődött regénye ez, mely a régi Egyiptomban játszók s megkapó, eleven képét adja annak a rég eltűnt csodás világnak, melyet a papirusokból és hieroglifkékből kell a költőnek feltámasztani. Az ismert nevű ifjúsági író *Gaal* Mózes ültette át magyarba, az eredetien némely hosszadalmas, tudományos részleteit kihagyva, a mi a könyvnek mint a nagyközönség s főképp az éretl ifjúság kezébe szánt olvasmányának, határozottan hasznára vált. Így is két jókora kötetet tesz ki a regény, mely értékes gazdagodása komoly ifjúsági irodalmunknak. A sok szép képpel is ékesített könyvet a Franklin-Társulat adja ki. Ara a két kötetnek füzve 7 korona, vászonkötésben 10 korona.

Universum. Második kötetét jelent most meg az «Universum» című vállalatnak, mely tavaly indult meg dr. Hankó Vilmos szerkesztésében és a *Lampel-Wodianer* cég kiadásában. Egykötve az Universum a család és ifjúság számára s kiváló szakemberek a munkatársai. A most megjelent kötet huszonhat ívnyi olvasmányt nyújt a természetudományok, technika, földrajz köréből, a találmányok, felfedezések, utazások, vadászkalandok, természetcsodák s különféle hasznos tudnivalók tárháza s mondhatni, hogy a maga nemében egyedül áll ifjúsági irodalmunkban. A könyvet számos szép illusztráció s magyarázó ábra élnéltik. Diszes, tartós vászonkötésben 8 korona 50 fillérről szerkezhető meg s ajándéktárgyul is igen alkalmas.

«Útirajzok és tanulmányok.» A serdültébb ifjúság számára írta dr. Jászai Rezső. E munka élénk, könnyed előadásban írja le a szerző tapasztalatait, megfigyeléseit, melyeket Németországban, Belgiumban, Londonban, Párisban és Spanyolországban tett. Könyvaz ifjúságnak vonzó s egyúttal tanulságos olvasmány. A sok képpel élnéltett 222 lapra terjedő könyv a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg s ára 3 korona.

«Magyar könyvtár.» című vállalatban négy új füzet jelent meg: *Mikszáth* «A gavallérok» című kitűnő szatirikus elbeszélése két füzetben, *Balogh Páltól* gróf Széchenyi István gondosan irt rövid életrajza s *Willkie Collins* «A jóslat» című angol regénye *Mikes* Lajos fordításában. Egy-egy füzet ára 30 fillér.

«Bernad Róza.» Hauptmann Gerhardnak a Nemzeti Színházban nemrég előadott drámája megjelent a «Fővárosi színházak másora» című vállalatban; ára 60 fillér.

Könyves Tóth Kálmán, lapunknak régi, érdemes munkatárs, előzetést hirdet egy erkölcsi irányú beszéleit tartalmazó kötetre. A beszélek egy része lapunkban jelent meg s józan erkölcsi felfogásukkal, jó magyaros előadásukkal tetszést keltezték. A kötet különösen olvasókörök, nép- és iskolai

Hozonyy Dező fényképe.

KURY KLÁRA «RÁTARTÓS KIRÁLYKISASSZONY» CÍMŰ SZEREPÉBEN.

könyvtárak s hasonló intézmények számára alkalmas, de a szélesebb körű közönség figyelmét is megérdemlik. A szerző körülbelül 12 nyomtatott ívre tervezi kötetét s árát 3 koronában szabta meg. A könyv 1905 március végén jelen meg; az előzetési pénzek a szerző nevére «Debreczen, vasúti posta» címre küldendők.

Az «Ember tragédiája» új átdolgozásban a Nemzeti Színházban. Madách nagy drámai költeményét, az «Ember tragédiáját» ezeltől husz évvel Paulay Ede, a Nemzeti Színház akkori igazgatója jeleneteket a színpad számára, s azóta a színháznak állandó vonzó darabja. E siker után most az eredeti műnek teljesebb feltüntetésére törekszik Somló Sándor igazgató, ki maga is drámaíró, hogy a színpadi átdolgozást még közelebb vigye az eredetihez. Az új jelenetelésben fő szempontja az volt, hogy a mű költői és bölcsészeti szépségei kidomborodjanak, míg az eddigi feldolgozásban a színpadi esztétikus elem volt a túlnyomó. Más lesz a Kepler-csattanó, a párisi kép és a londoni vásár. Új kép is lesz: «Ádám az őrben», melyet Paulay mellőzött, mert akkor még a színházi közönségnek Madách iránt való fogékonyságában nem bízott eléggé.

Kury Klára ismét visszatért a Népszínházhoz, régebbi nagy sikereinek színhelyéhez, a melytől a múlt évben megvált. Azóta hol egyik, hol másik színházban vendégszerepelt, a Király-színházban, a hol Fedák Sárival együtt játszott, a Vigszínházban, míg most a Népszínház igazgatója megnyerte arra, hogy eljassza a «Rátartós királykisasszony» főszerepét. Játéka, éneke a régi maradt s a közönség is szívesen üdvözölte azon a színpadon, a melyen annyi zajos diadalom alkalmával ünnepele. Mai számunk egyik képe bemutatja a kedvelt művészt a legújabb szerepében.

Vigszínház. Karácsony estéjén a Vigszínház új embert mutatott be, *Vajda* Lászlót, a kinek «Színész» című darabja siker aratott. A szerző tapasztalatból merítette anyagát jeleneteihez, melyeket egy egészséges oleskevny szála fűz össze. A vidéki színészek életét ábrázolja hangban és tartalomban egyaránt merész realizmussal, sajnos, minden humor nélkül. Műve azt bizonyítja, hogy a vidéki színész nem boldogul, míg becsületet és ha már nem tartják annak, akkor mindégy, joggal vagy alaptalanul ítél-e olyannak, a milyen a többi. Ezt a tételt igazolja meséje, melynek tartalma röviden a következő: Egy vidéki társulathoz kerül Jolán, kezdő énekesnő; szegény és mellőzött, de tisztességes. Ekkor a színügyi bizottság elnöke szemet vet rá. A leánya szerelmes a hölcsőzész, Gyulai Károly is, de ennek bűnös viszonya van a rendező feleségével, a primadonnával. Jolán hosszú küzdelem után elbúzik és Gyulai búcsút mond a színpadnak. E mese csak kerete a tarka jeleneteknek, melyek a fabódé, a nyári színkör mögött, az udvaron játszódnak le s a melyek föltárlják a vidéki komédiásélet minden

sötét oldalát, a nélkül, hogy kómius vagy vidám vonásból bármit láthatnánk. De az új milieu mégis meglepte s érdekelte a közönséget, mely a fiatal szerzőt sokszor kitapsolta. Az előadás sikerült volt: *Varsányi* Irén megindító hangú Jolán, a primadonna jól jellemezte *Gási* Muriška, a férfiak közül *Vendrey* mint igazgató *Fenyvessy* mint elnök, *Góth* mint szerelmes, *Tapolczai* mint rendező, *Győző*, *Balassa* s a többi szereplők mind szívesen segítettek a magyar szerző sikerében. A szerző első föllépése a jelenetelés ügyességével mindenkit meglepett, remélni kell, hogy ezután *Vajda* László érettebb és kevésbé egyoldalú vindarabokkal fogja drámaírodalmunkat gazdagítani. —n.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Petőfi-Társaság december 28-án tagválasztó ülést tartott. Egy év alatt a társaság elvesztette koszosz elnökét, Jókai Mórét és egyik tagját, Szász Gerőrt. Ezek tagsági helyét töltötték be most, elnöknek pedig egyhangulag *Hercegy* Ferencz eddigi alelnököt választották; s ezzel az alelnöki hely megszerzésén, a januárban tartandó külön ülés választó új alelnököt. Tagságra ajánlva voltak hatan: *Farkas* Imre, *Kemechej* Jenő, *Sas* Ede, *Szabó* Sándor, *Tömörkény* István és *Vértesi* Gyula. Az első szavazásnál *Szabó* Sándor a huszonnyolc szavazatból tizenhatot kapván, tagul választották. *Szabó* Sándor, *Máramaros* megye alispánja, régebb munkása a költészeti irodalomnak, első verses kötetét tizennyolc év előtt jelent meg, újában «Délig nyitók» címmel gyűjtötte össze költeményeit. *Kemechej* Jenő és *Vértesi* Gyula a szavazásnál egyenlő szavazatot kapott, mindenik tizennyegyet, egygyel kevesebbet, mint a többség. A második szavazásnál *Kemechej* Jenő tizenkilenc szavazattal választották meg taggá. *Kemechej* az elbeszélő irodalomban szerzett jó nevet. A Nemzeti Színházban «Az emigráns» című színműve a napokban került színpadra jó sikerrel. Jelenleg súlyos betegen fekszik.

A gyűlés helybenhagyván a jövő évi költségvetést is, megállapította a január 6-ikán tartandó *ünnepi gyűlés* sorozatát. A gyűlést Jókai emlékének szentelik. Az elnöki megnyitó beszédét *Hercegy* Ferencz elnök tartja. Jókai esztetikai méltatását *Abrányi* Emil adja elő. *Szavay* Gyula «Jókai emlékezete» című költeményét olvas föl, *Mikszáth* Kálmán pedig Jókai öseiről tart felolvasást.

Az Uránia tudományos színház-egyesület decz. 29-ikén tartotta közgyűlést saját háza téli kertjében, *Molnár* Viktor miniszteri tanácsos elnöklése mellett. *Molnár* Viktor elnöki megnyitójában az elmúlt öt évre pillantott vissza és örömmel jelentette, hogy a kezdet nehézségein szerencsésen túljutott az Uránia, és fokozottan szolgálhatja a köznevelődés érdekeit, nem csak itt a fővárosban, hanem a vidéki városokban (182 helyen) rendezett előadásokkal. Az Uránia részvénytársaság 1899-ben alakult meg százezer korona tőkével. Ot év alatt 95 új darabot mutattak be 1737 előadásban. A színház által az elmúlt évben bemutatott 12 újonság hazai írók szellemi termeke; a külföldi tudós kiválóságai csak egy-egy este szörmöltek be a legújabb felfedezésekről, vagy a világhírdőmalt foglalkoztató nagyobb eszmékről. A közgyűlés nagy elismeréssel fogadta az elnök és az igazgatók jelentését s *Molnár* Viktornak jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét fáradozásáért; *Szama* Tamásnak, a színház igazgatójának, valamint az egész személyzetnek elismerést nyilatkozt a közgyűlés.

MI UJSÁG?

* Az új-esztendővel megváltozik a kalendárium, a bélyegző, tovább ugrik egyet az évszám az életkorban és a blankettákban, de más semmi sem változik. Az események a naptári változás iránt érzéketlenek. Foly tovább minden, politika, háború, jómód, szenvedés, szerencse, szerencsétlenség, és jó reményeségek a jórávaltalás iránt, mintha hire sem volna sem ó-, sem új-esztendőnek. S azért mégis olyan félsz érzéssel válnak meg az enyészete felé közeledő esztendőktől; a legtöbben ébren varázj be annak utolsó perceit elmultat. Is. Pedig bizony vajmi sokszor nincs mit sajnálni rajta. De azért így volt ez mindig s így is marad. Viszont az új-évet ismét mindig oly reménykedve várjuk: Hátha jobb lesz, mint az előbbi! Sokan egész életükön át eszlódtak e reményükben, egyik év olyan volt, annyi baj hozott, mint a másik, de a remény mégis újra ébred, minden új-évben. S tán ezért várja mindenki olyan örömmel. Ámbr hiszen minden ó-év elmúlása, minden újnak beköszöntése egyszerűen azt is jelenti, hogy magunk is közelebb jutottunk egy évvel az elmúláshoz... No, de ez a világ rendje, ne is ezt juttassa eszünkbe az időnknek új vendége, hanem, a mint szokta, töltsd el szívünket szép remé-

BOLDOG ÚJ-ÉVET. — Lincsek rajza.

nyekkel s legyen mindnyájunkra nézve a valóságban is boldog új-esztendő!

A király január 2-ikán rövid időre Budapestre érkezik. Ő Felsége az országgyűlés ünnepélyes be-rekesztésére jön Budapestre. Január 4-ikén tör-ténik meg ez trónbeszéddel. A magyar országgyűlés feloszlását a december 28-iki ülésen jelentette be hivatalosan gróf Tisza István miniszterelnök. A képviselőház január 3-ikáig elnapolta magát, hogy akkor felolvassák a feloszlást elrendelő királyi kéziratot, másnap pedig meghallgassák a trónbeszédet. Most már a politikai körök a január vége felé és február első napjaiban végbemenő vá-lasztásokra való készülődés foglalkoztatja.

Rákóczi és bujdosó társainak hamvai. Dr. Thallóczy Lajos a magyar miniszterelnök megbízásából már elvégezte Konstantinápolyban Rákóczi fejedelem és bujdosásiban ott elhunyt társai ham-vainak haza szállítására a szükséges intézkedéseket.

Rákóczi sírját áprilisban külön küldöttség előtt bontják ki és a fejedelem holttestét, fiának, anyjának, Zrínyi Ilonának és mostohaanyjának, Thökölynek esontjaival együtt, a már megállapított ünne-pélyek közt hozzák Budapestre, s innen tovább viszik Kassára, Thököly esontjait pedig Késmárkra. Már megirtuk, hogy a Rodostóban eltemetett gróf Bercsényi Miklós, gróf Esterházy Antal és Sibrik Miklós hamvait kiemelték és a konstantinápolyi magyar-osztrák nagykövetségre vitték. Konstanti-nápolyból erről a következőket írják:

Thallóczy Lajos dr. vezetésével több napig tartózkodott a kiküldött magyar bizottság Rodostóban. Az osztályfőnök átadta a rodostói görög keleti metropolitának, Grigorius atyának Joakhim pátriárka ajánló-levelét, a mire rögtön megadta az engedelmet, hogy a bujdosók hamvait kiemeljék a Boldog-Asszony görög keleti templomban. A sírokat az éresek jelenlétében nyitották ki. A papok görög egyházi énekeket énekeltek, Grigorius metropo-lita pedig szentbeszédet mondott, a melyben a bujdosók érdemeit méltatta és a magyarokat dicsőítette. Thallóczy Lajos latin beszédben megköszönte a metropolita készségét. A nyitott sírokban megállapították a hamvak azonosságát, azután elszállít-tották azokat Konstantinápolyba.

Thallóczy Lajosnak Iszmidbe érkezéséről előre értesítették az ottani kormányt. A magyar kül-

döttség fogadása igen előzékeny volt. Thallóczy Lajos meglátogatta a kormányzót és az örmény ér-seket. A magyar küldöttség hosszas kutatás után rátalált az örmény temetőben Thököly sírjára, a mely nem ott van, a hol a fölíratos tábla jelzi, hanem nem messze ettől, két platanfa között. Fölásták a sírt s megállapították a hamvak azonosságát. Thököly földi maradványait ládába zárták, lepecsétel-ték, Konstantinápolyba szállították és karácsony estéjén a galatai St.-Benoit-templomban helyezték el Rákóczi, Zrínyi Ilona és a bujdosók hamvai mellé. Thallóczy Lajos sikeresen befejezvé felada-tát, december 27-ikén visszautazott Budapestre. A hamvakat a tavasszal hozzák haza.

A budai királyi új palota pár hét alatt már belső berendezésében is elkészül, csak kisebb munkák maradnak hátra a melléképületekben. Február hónapban, az udvari ünnepélyek alatt már a palota új részében is megnyílnak a nyilvános használatra szánt termek s a régiekkel kapcsolatban álla-nak. Sürgősen is dolgoznak a díszteremben, mely két emelet magasságban az új palota középső részét foglalja el, s a hol minden csupa nemes anyagból, karrarai márványból és ezüsttel bevont bronzból készült. Fokozzák a hatást a remek velencei tük-rök és a pazar fényű csillárok. A nagy teremnek ékességei a tágas, kényelmes páholyok, a melyek mindenikében ötven-hatvan személy fér el. A dísz-tések Hauszmann tanár tervei szerint készülnek, a ki Ybl Miklós halála óta vezeti az építkezéseket. Tizenöt év munkája ér most végét. Az építkezés hozzávetőleg 30 millió koronába került. Ezt az összeget az államkincstár előlegezte s a visszatér-tést az udvartartási költségekből teljesítik.

Kitüntetések. A király Graenzenstein Béla pénz-ügyminiszteri államtitkár valóságos belső titkos tanácsosá nevezte ki. Graenzenstein Béla több mint három évtized óta működik a közpályán, s szakismeretével, munkaerőjével különböző állások-ban sikeresen fáradozott. A parlamenti és pénzügyi körökben Graenzenstein kitüntetését nagy megelé-gedéssel fogadták. — Rupcsics György mérnöknek a műszaki téren szerzett érdemei elismerésül a király magyar kir. udvari tanácsosi címet adományozott. — Haraszti Jellinek Henriket, a budapesti közúti vas-pálya társaság vezérigazgatóját a király szintén ud-vari tanácsosi méltósággal tüntette ki, közgazda-sági buzgó tevékenységéért.

Új egyetemi tanárok. A király dr. Balogh Arthur államvasuti titkár és a budapesti tudomány-egyetemi magántanár a kolozsvári tudományegye-

temen az alkotmány és kormányzati politika tan-székére nyilvános rendkívüli tanárrá kinevezte. A közoktatásügyi miniszter dr. Inre Sándornak, a kolozsvári egyetem bölcsészeti-karán a magyar ne-velés történetéből egyetemi magántanárrá történt kinevezését jóváhagyólag tudomásul vette és e min-őségében megerősítette.

A szolnoki Damjanich-szobor. A szolnoki csata emlékére Damjanich tábormegnak állítandó szo-borra eddig 24,500 korona gyűlt össze. A bizottság azonban 40—50,000 koronát akar gyűjteni.

Rembrandt háromszázadik születésnapja. Hol-landiában nagyban készülnek, hogy 1907-ben meg-ünnepeljék Rembrandt születésének háromszázadik születésnapját. Szülővárosában Leydenben szobrot emelnek a nagy művésznek. Kiállítást is rendeznek ott azokból a műveiből, melyeket 1632-ig festett, mielőtt végleg elköltözött onnan Amsterdamba, a hol teljes erejében jelent meg hatalmas művésze. Itt tartják meg az ünnepélyek fő részét, nagy Rembrandt-kiállítással.

Sósborszesz akkor jó fajta,
Ha Vértés neve van rajta.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

52-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel, «Regénytár»-ral s rend-kívüli mellékletekkel is bővítve legjelesebb ha-zai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «Vasárnapi Ujság» újabb színes képmellékleteket is ad, több színben művészi-leg kivitt képeket.

A «Vasárnapi Ujság» 1905-iki előfizetői díszes kiállítási ünnepi albumot kapnak ingyen, becses szépirodalmi és ismeretterjesztő közle-ményekkel, négy színes képmelléklettel és szá-mos, a szövegbe nyomott képpel gazdagon illusztrálva.

Mikszáth Kálmán kitűnő íróink mint főmunka-társ működik a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségé-ben s a vele kötött egyszeg értelmében kizárólag a «Vasárnapi Ujság»-ba írja nagybecsű új szépiro-dalmi műveit: regényeit, elbeszéléseit.

A «Vasárnapi Ujság» társalapja, a most már 51-ik évfolyamába lépő «Politikai Ujdonságok» a hét eseményeit híven és részrehajlatlanul, kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállítás-ban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapok-ban elszórtan jelen meg. A «Politikai Ujdonságok» előfizetői e lap mellett külön díj nélkül kapják a «Világkrónika» képes heti közlönyét és a «Magyar Gazda» című, havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes mellékletet.

A «Világkrónika» 1905-iki évfolyama Verne Gyula legújabb regényeit közli, melynek címe: «Véres dráma Livóniában.»

Előfizetési feltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona, egész évre 16 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a Világkrónikával ne-gyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér, egész évre 19 korona 20 fillér.

A «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» a «Világkrónika» és a «Magyar Gazda» mellék-lapokkal együtt: negyedévre 6 korona, félévre 12 korona, egész évre 24 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Pol-i-tikai Ujdonságok» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

Mutatószámokat levelezőlapon kifejezést kívánatra bárkinek készséggel küld a kiadóhivatal.

HALÁLOZÁSOK.

ZIRZEN JANKA, a magyar nőnevelés és tanítás nagyérdemű halottja a hozzá legmúltabb helyen, az «Erzsébet nőiskola» István-úti palotájának nagy csarnokában, koszorúktól borított ravatalon pihent kiterítve, s onnan temették el december 30-ikán

LINSINPU FALU BEVÉTELE A JAPÁNOK ÁLTAL.

délután. Mióta az érdemes matróna 1896-ban nyugalomba ment, vidéken lakott. Több hét előtt gyöngéledni kezdett, s akkor Budapestre jött rokona dr. Bernáth Béla képviselő családijához, a hol szerető gondosság vette körül. Nyolczvan évét túlhaladt élete december 28-kán reggel 8 órakor szakadt meg csendesen. Berzeviczy Albert közok-tatásügyi miniszter volt az első, ki Bernáth Béla-néhoz írt levélben részvétét nyilatkoztatta. A főváros hatósága a nőnevelés kitűnő uttorjének hamvai számára dísz-sírhelyet adott a kerepesi-úti tem-etőben.

LUPPA PÉTER, a szent-endei kerület országgyűlési képviselője december 28-án elhunyt 66 éves korá-ban pomázi birtokán, hol mintagazdasága volt. Régi és népszerű tagja volt a képviselőháznak. Nyáron pomázi kertjéből reggelente nagy rózsabokrátt hozott magával s a képviselőházban elosz-togatta a kormány tagjai és képviselőitársai között. Az atolsó időben hiányzott a képviselőház üléséiről, mert betegeskedett. Lупpa Péter a műegyetem végezte; 1857-ben Bécsből öt technikum társá-val csónakon ment le a Fekete-tengerig s erről az érdekes utazásáról könyvet is írt. 1861-től kezdve többfelé mint mérnök dolgozott s Pestmegye tisz-teletbeli főmérnöke lett. Már 1875-ben képviselte első ízben a szent-endei kerületet, 1887. óta pedig megválasztás nélkül folyvást ő volt a kerület kép-viselője.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Illencz-falvi dr. SÁRKÁNY ANDOR, közigazgatási bíró, ki a kereskedelmi miniszteriumnál viselt előkelő állását tavaly cserélte föl a közigazgatási bírói székkal, a nem régen elhunyt SÁRKÁNY JÓZSEF kir. táblai má-sodelnök fia, Budapestben. — Sonnenbergi FREY-SEYSEN JÁNOS, 48-as vörössipkás főhadnagy, Albrecht főherceg magyarországi uradalmának nyug. gazda-tiszje, a Szepességre a tizenhatodik században bevándorolt német család sarja, ki híven a sze-pességi németek hazaszeretetéhez, tizenöt esztendő-s korában beállt honvédek, vitézül küldött Komá-rornál, Guyon és Klapka tiszathatóságában résznél a vörössipkával, részint a hadi érdemmel tüntették ki, s a ki később az osztrák hadseregben mint közoktató szolgált két évig, 72 éves korában Pozsonyban. — LAKITS VENDEL, a fővárosi tanító testület egyik legérdemesebb tagja, elemi iskolai igazgató, ki több iskolai könyvet írt, s negyvenkét évig szolgált a tanügyet, 63 éves korában Buda-pestben. — KALANDA BERTALAN, a felső-lehotai állami népiskola igazgatója 60 éves korában, sok érdeme-ket szerzett a népoktatás körül és különösen a magyar nyelvitanításnak volt buzgó munkása. — PAUER JÁNOS, a selmeczbányai bányászati és erde-szeti főiskola titkára és rendkívüli tanára, Selmecz-

bányán 58 éves korában. — PINCZEL JÁNOS Kec-kemét városnak negyvenöt évig volt buzgó tisz-tviselője, Kecskeméten 73 éves korában. — Ifj. TÖRŰ ISTVÁN földbirtokos, takarékpénztári igazgató, 55 éves korában Kézdi-Vásárhelyen. — ZÁGONY PÁL csendőr főhadnagy, a csendőr hadapródképző és ismétlő tanfolyam tanára, 38 éves korában Buda-pestben. — MÁGYARY GÉZA, Kolozsvár városának sok éven át volt rendőrkapitánya. — HUBERT DÁNIEL, a gróf Hunyady család nyug. jószágfelügyelője, 1848—49-iki honvéd főhadnagy 80 éves korában Esztergomban, és Léván temették el. — GELLÉRI JÓZSEF volt hőrő és iparos. Gelléri Mór kir. taná-csoknak az orsz. Iparegyesület igazgatójának édes atyja, 81 éves korában Budapestben. — TORÓK LAJOS postamester 67 éves korában Erzsébetvárosban. — KOVÁRÉ JÁNOS 48-as honvédörzmeister, nyug. vasuti raktárnok 78 éves korában Egerben.

EGAN ALFRÉDNÉ, szül. Tokár-Juhász Ilon, Egan Alfréd államvasuti felügyelő felesége 36 éves korá-ban Zágrábban, holttestét Budapestre hozták s a budai farkasréti temetőben temették el. — ÖZV. HAZAI PÉTERNÉ szül. Kutrovich Rozina, Péczelen 82 éves korában. — ÖZV. SPRINGER FERENCZÉ, szül. Förster Anna, jótékonyaságról jól ismert urasz-nya, 69 éves korában Budapestben. — VASQUEZ KÁROLYNÉ, grófné szül. Papp Erzsébet, 25 éves ko-rában Esztergomban. — ÖZV. GRUBER FERENCZÉ, szül. Jeszenszky Izabella, 64 éves korában Város-szalónakon. — ÖZV. SZÓKE FERENCZÉ, szül. Guzner Mária 70 éves korában Tótmegeyeren.

Szerkesztői üzenetek.

Arad. M. N. Alapos statisztikai számítások szerint a Manduriában álló orosz sereg, valamint az orvosok, sebészek a betegápolók élelmezése és szoldja na-ponként átlag két millió ezüst rubelbe kerül. A na-ponta elhasznált kézi lövegver és ágyú lözer ára közepes számítás szerint bátrán 6—8 száz ezer ru-belbe tehető. Anyi bizonyos, hogy Oroszországnak az I. Napoleonnal vívott összes háborúiban nem kerül-t annyiba, mint a mostani japán hadjárat szárazon és tengeren.

Debreczen. S. E. Orosz főúri családok férfi vagy női tagjai a czár különös engedelmére nélkül nem utazhatnak külföldre. A szigorú rendszabály I. Mik-lós czártól eredt, ki ily módon meg akarta akadá-lyozni, hogy az orosz főnemesség magát a külföld játéklarlangjaiban tönkre tegye. Pedig tán sehol a világon annyit nem játszanak, mint Szent Pétervár és Moszkva kaszinóiban és klubjaiban.

Pécs S. A. A Krupp-féle eszení gyárban most egy új érczeverékkel tesznek kísérleteket. Ugyanis a háború folyamán kint, hogy a japán hajóhad 13 centiméteres ágyuk závarjájal 80—100 lövés után kisebb repedések mutatkoztak, melyek a zár rendes

működését némileg akadályozták. A japán főhadi-szálláson levő német katonai megbízott erről való-szinűleg Berlinbe jelentést tett, s így Kruppék, kik a német hajóhad nehéz ágyuit szállítják, nem ké-tek a baj elhárítására kísérleteket tenni.

Jerikói rózsá. Hallgat az ajkunk. Legfeljebb a nyelvükben van bizonyos szín, különben nem sok biztató van bennük.

Emlékezés. Elég hangulatos dilettáns munka, egy pár csinos részlet akad benne, de nem forr össze művészi egészszé.

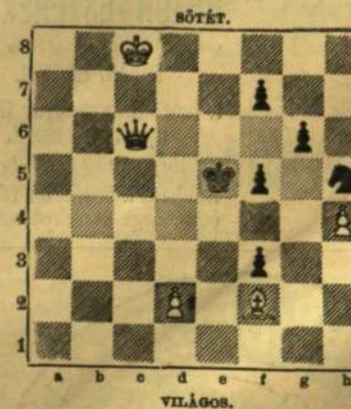
A hazatért. Furcsa dolog, mikor egy balladában egy anya így szítja lányát:

Sírsz, sírsz bolond, sírsz buta eszedet, stb.
Hogy lehet ilyen izléstelenségről azt hinni, hogy ez költői?

A hajnal. Kezdetleges kísérlet, nem sok költői to-hetségre vall.

SAKKJÁTÉK.

2413. számú feladvány. Kintzig R.-től.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2398. sz. feladvány megfejtése Sahlberg R.-től.

Világos.	Sötét.	Világos. a.	Sötét.
1. d5—d6	... Kf5—g4 : (a)	1. ...	... Kf5—e6 : (b)
2. Va8—f3 +	... Eg4—f3 :	2. Va8—d5 +	... Ke6—d5 :
3. Ff1—e2 mat.		3. Ff1—e4 mat.	

1. ...	... Vo8—a3 : (c) <th>1. ...</th> <th>... t. sz.</th>	1. ...	... t. sz.
2. Eg4—g6 stb.		2. Va8—d5 + stb.	

Helyesen fejtették meg: Budapestben: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Német Páter. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Fakerten: Kintzig R. — A pesti sakk-bír.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 51-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Erő és munka sokat győz.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Salvator Lithion-forras. Természetes vasmentes kútni hatás. Vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál, veseleti nehézségeknél, cukorbetegségeknek a legelső és emésztési szervek hurutainál.

PURGO. A Kalap-király. 3, 4, 5 koronás különlegességekben elismert specialista. Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-út, Klotild-palota.

GERŐ ADOLF. foh. ndv. szállító ortop. cipész-mest. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Ajánlja készítményeit. fájós lábakra. Specialista anatom. mód szerint kidolgozott gyermekcipőkben.

ST. HUBERTUS a legjobb likőr BRAUN TESVÉREK-NEL. cég tulajdonos belatini Braun Géza BUDAPESTEN, a legrégebbi magyar likörgyárban készül. (Alapított 1839-ben.) Kapható a finomabb fűszer-és csemege-kereskedésekben.

RETHY BÉLA GYÓGYSZERÉSZ. Pemetefű-zukorka. BÉKÉSCSABÁN. ÁRA 60 fillér.

Nem hálaíratok és elismerő-levelek, hanem tények bizonyítják, hogy a máramarosi liliom-arczkenés és arczkrém «Szerecsen» védjeggyel a legutóbbi hetenél is szűkebb körben terjed.

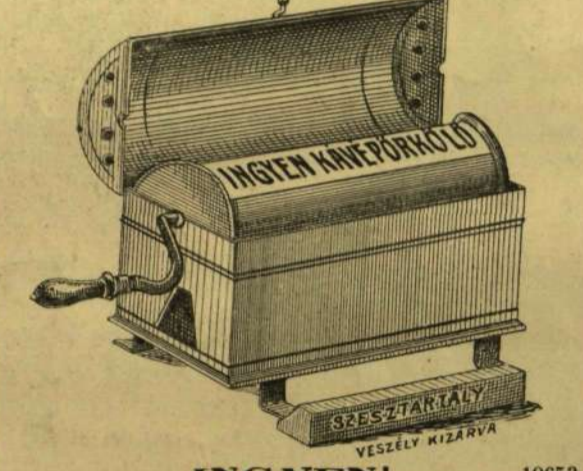

Minden esetben, midőn sósorszesz van ajánlva bedörzsölésül, illetőleg szágvíz, borogatás, toroköblögetés vagy mosdóvízhez való vegyítésre stb. mint elismert csodáshatású szerre a «Szerecsen» védjeggyel ellátott ugynevezett Salicil sósorszeszre hívom fel figyelmét, hatása kimagaslóan hatatlan. 10820 Kis üveg 1 korona. Nagy üveg 2 korona.

LÁSZLÓ GÉZA „Szerecsen”-gyógyszertárban, Máramarosziget, Főraktár: Török József gyógyszerárban Budapesten, Király-utca és Andrássy-út, valamint a Nádor gyógyszerárban is.

1200 állandó vevőt nyertünk kedvezményünkkel.

Szenzációs találmány! van elismerte a mi kávépörkölő-készülékünk, a melynek egyetlen hasznosított részéből sem szabad hiányozni!

INGYEN! 10653

Készletek egyszerű és mégis 70% megtakarítással jár, a mennyiben a pörkölésnél semmit sem veszít erejéből a kávé, mert azt páramentesen pörköljük és hűtjük. Egy pörkölő beosztás ára 16 kor. és mi dacára ennek, ingyen küldünk minden megrendelőnek egyet, ha az egész országban elismert jó minőségű itális kávét kíván megvásárolni, külön vagy vegyesen kiskereskedő, egy 5 kilós postacsomagot átvételével megrendel.

- 1 kg. Portorikó-kávé 1.90 frt
1 kg. finom 1.90 frt
1 kg. Kuba-kávé 1.70 frt
1 kg. finom 1.90 frt
1 kg. Mokka-kávé 1.40 frt
1 kg. finom 1.90 frt
1 kg. legfin. 1.90 frt
1 kg. Arany-Jáva-kávé 1.40 frt
1 kg. finom 1.60 frt
1 kg. legfin. 1.90 frt
1 kg. Gyöngy-kávé finom 1.90 frt
1 kg. legfin. 1.90 frt
A kávához csomagolható:
1/4 kg. Mandarin-tea 1.60 frt
1/4 kg. hártáris-tea 1.25 frt
1/4 kg. Császárkerek 2.- frt
1 csomag Törmelék 30.- frt
Csakunk ezen kedvezményével vevő kört és bizalmat szerzünk.

Fent említett kedvezményben minden megrendelő önmagán egyszer részesülhet. Vértési M. és fia kávé-és tea-készítő vállalk. Duna-Földvárban.

Kováts Béla. Készítők Budapest, V., Lipót-körút 3. Ajánlja ugyanon berendezett modern hirtő raktárát. Alapított 1886. Képes árjegyzék bérmentve.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET. mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti szinét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán. 10664

MÁLNÁSI SICULIA GYÓGYFORRÁS. bicarbonátokban és konyhasóban a kontinens legújszerűbb természetesen alkalikus sós ásványi vize. Szikla rétegen átfurtt ÁRTÉZI FORRÁS. Párton etygygyerjesztés és nyálkoldó. Oldott alkotórészek összege 1 literben 38,374 grm. Mintaszertben berendezett föltölközésben baktériummentesen palackoztatva. Az összes eddig ismeret bel- és külföldi ásványvizek hatásait jóval felülmúlja a gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese és hólyag hurutos bántalmánál. Orvosi kivánságok bebizonyították, hogy négyeszer nagyobb bicarbonát és konyhasó tartalma miatt a seltersi, vichy-i és gleichenbergi vizeknél sokkal ajánlatosabb. A gyomorégést azonnal megszünteti. Szétküldi a kezelő-tulajdonos. Siculia természetes szénsavat sűrítőgyár részvény-társaság Málnásfürdő, (Háromszék-megye.) Főraktár Budapest: 10795 Lux Mihály, Múzeum-körút 7. sz. Telefon 672. Kapható minden gyógyszerárban, drogus-és fűszerkereskedésben.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros 10669 Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10. Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelő-gépek stb. Tervek, költségvetések, jóvedelm előirányzatok gyorsan készíttetnek.

BELICZAY BÉLA mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő Budapest, VII., Csányi-utca 3. szám, saját házában. TELEFON 29-06. 10700 Raktárban kapható saját készítményű finom mézeskalács, fehér és diszített viaszgyertya, méz, fehér és sárga viasz, legjobb minőségű viasz-máz kicsinyben és nagyban.

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA GÖRÖG ISTVÁN BUDAPEST M. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz. Nagy választék mindenféle üvegekben. Asztali készletek stb. Minden jutányos árakon.

Ne tűrjék, hölgyeim! hogy arczöröküket szépség hibák ékeletítsék el, mikor attól olyan könnyen megszabadulhatnak az igen hatásos, a mellett ártalmatlan, nem zsírozó, törv. véd-tt Helin által. 1 doboz 1 K 20 f. — Kaph. gyógyszer., drog., illatsz. Főraktár Budapest: Török J. gyógyszer., Király-u. Bécsben: C.Brady gyógyszer., Fleischmarkt.

Egyedül létező valódi angol Szépitőszert a Balassa-féle valódi angol UGORKATEJ, mely azonnal eltávolít minden szappát, májfoltot, pattanást, bőrkiütést (mit-esser), rínczot stb. és az arcnak friss üdőséget, fiatalosodt kölcsönöz. Teljesen ártalmatlan. 1 üveg 2 K, ehhez ugorka szappan 1 K, poudert 120 kor Főszéküldési hely: Balassa Kornél gyógyszerár, Budapest, Erzsébetfalva 15. Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárban Király-utca 12 és Andrássy-út 26. Dr. Egger Leó «Nádor»-gyógyszertárban, VI. Váci-körút 17 sz. Zoltán Béla gyógyszerárban, Szabadság-tér, továbbá a következő drogusárakban: Betsinyi Frigyes, Marokó-utca 2 sz., Fodor Márton VII. király-utca 41., Lux Mihály, IV. Múzeum-körút 7., Neruda Nándor, IV., Kossuth Lajos-utca 7., Molnár és Moser, IV., Koronaherzeg-utca 11. 10843

Legkedveltebb, legkülönesebb arztisztító és szépitőszerek a KRIEGNER-féle AKÁCIA-CRÉME 2 K. -POUDER 1. -SZAPPAN 1. Kapható a gyógyszerárakban. Főraktár: Korona-gyógyszertár Budapest, Káivn-tér. 10642

Villamfelszerelési vállalat. 10608 Villamos világítás és motorok, telefon, házi-sürgöny és villámhárítók szakszéri berendezését a biztonsági szabályok szerint eszközöli. Id. RIEDER OTTO BUDAPEST, IV., Irányi-utca 20. sz. (Király-bazár.) Készítők: Párisi világiállítás «Grand Prix» 1900. KWIZDA FERENCZ JÁNOS cs. és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár herceg. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett. KWIZDA-féle Restitutions-fluid oszás és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és utó-erősítől, inak me-revségénél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. 10980 Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellékelt ved-jeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12., Andrássy-út 26.

A legjobb arcz-szépitőszert a SERAIL-ARCZENŐCS, mely az arcot tisztítja, fehériti és barsonypuhává teszi. Minden ártalmas alkatrész nélkül! Serail-szappan | kitűnő toilttszappent | Serail-poudert. Kiváló finom arczpor három szinben, fehér, rózsaszín és erme. Egy doboz ára 1 korona. Serail-crème. Nappali használatra. Serail-aszájvia. A legjobb szárviz. Főraktár: Budapest, Török József gyógyszerárban. 10625 Kapható továbbá a készítőnél ROZSNYAY MATYAS gyógyszerárban, Aradon, Szabadságtér, valamint minden más gyógyszerárban.

Árjegyzék, madárkönyvek és levelezés német, magyar és cseh nyelven. Ausztria legnagyobb és legelőkelőbb tenyésztője nemes Harzi éneklőkanáriákban Simon Károly, Aussig, Elbe mellett. A cs. és kir. udvartartások szállítója stb., stb. Egész éven át szállítok: eleven és egészséges érettségért teljes kezeséggel vállalva; előrendű szorgalmas nappali és éjjeli világosságnál éneklőket, igen finom fordulatokkal a legújabb dalirányzatnak, ugymint: pompás öblös-gör-gés, mely és többszörös eséssel, gyöngyönd és öblösen csengő, úgyzinté nhosszra nyújtott dau- és du-fütyökkel és teljes öblös kurrogással. Első osztályú Him 10. 12 egész 16 koronájú. Díjmadarak, melyek már kitüntettek 20, 30, és 50 koronán. Nemes tenyészőstény, törzs szerint, 2, 5, 5 egész: 10 koronájú. Legújabb nagy árjegyzékemet szalon- és sövénykalitkákról, tenyészészközlő 100 ábrával, ugyzintén igen érdekes lelvélbelyeg fejében bérmentve küldöm. Kis árjegyzék ingyen. Ezernyi köszöneti van birtokomban. Igen lelkiismeretes kiszolgálás. Előrangú saját tenyészőstények. Szétküldés minden országba. Arany- és ezüstérmék, éremkereszt és díszokmányok tulajdonosa. O. cs. és kir. fensége Ferdinand Károly főherceg az legmagasabb kitüntetése stb., stb.

Dr. GÖLIS-féle emésztő-por. (1857 óta kereskedelmi czikk.) Étrendi szer, kitznő hatása van a különösen nehéz emészthető ételek föloldására, valamint az általános emésztőre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használna, evés után egy kávéskanálnyi téve a nyelvre s a szokásos itallal leöblítve, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők: gyomorégés, nyálkaképződés, szék-rekedés, aranyeres bántalmak, Ictéri pangás stb. Ásványvíz-gyógymódnál mint elő- vagy utókura vagy egyidejűleg a gyógmóddal kitűnő hatást fejt ki. Minden doboznak dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lennie s mindenkor határozottan dr. Gölis-féle emésztő-por kérendő a vétel alkalmával. 10826 Egy nagy doboz ára 2 kor. 52 fill., kis doboz 1 kor. 68 fill. Dr. Gölis-féle egyetemes emésztő-por központi szétküldése Bécs, I., Stefansplatz 6. (Zwettlhof.) Főraktár: Török József gyógyszerár Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. szám.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlánkká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és parisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszer elhajtja a túlságos embonpoint csahatatlannul és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a titka minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalos alakját megakarja őrizni. Egy üveges ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvéttel K 6.75.

J. Ratié, Pharmaciaen, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Baktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**

Ausztria-Magyarországban: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10620**

DIVATOSI TÉL 1904. ELEGÁNSI

Az idény nagy divatja

Amerikai Női Bluz

színes és fehér mosható «Viyella», «Angora» és «Tattersaal» flanelből. Mérték szerint gyönyörű kivitelben készíti 10713

VÁRADY BÉLA, BUDAPEST IV., Kishid-utca 9.

Mindenki kérjen mintákat és divatképet, melyet ingyen és bérmentve küld a cég.

HASZNÁLJON KERPEL KÉZFINOMÍTÓ FOLYADÉKOT

A KEZET 3 NAPALATTI BARSONYSIMÁVÁ ÉS HÖFÉHÉRRE TESZI.

1 üveg 90 fillér, 4 üveg rendelésnél franko.

KERPEL GYÓGYTÁR BUDAPEST, LIPÓT-KÖRÜT 28

CRÈME DE MARGUERITE KRIEGER

Igazi urinó arczának, keblének, kezének alapos ápolására használja mindig a világírú, 1885-ik év óta törvényileg védett Krieger-féle

CRÈME DE MARGUERITET.

Kérjen mindig határozottan Krieger-féle.

Eredeti nagy tégely 4 kor. Próbátégely 1 kor.

KRIEGER GYÓRGY gyógyszerész Budapest, VIII., Kálvin-tér. 10670

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

TERMÉSZETES SAVANYÚ-ÚJT

VASÁRNAPI UJSÁG

2. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 8.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt félre 12 * 24 koronás Vasárnapi Ujság (a Világkrónikával) együtt félre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt félre 10 koronás * 5 * Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott vitéldij is eszotolandó.

Tornaszer

ugy a hadsereg, mint iskolák részén kézen vagy megrendelés szerint kapható

Lopos Gyula tornaszer-készítő

Budapest, III. ker., Zeigmond-u. 102.

Arjegyzzék kívánatra megküldetik. 10590

Próba-babákat

minden kívánt nagyságban, legújabb és legszebb alakban, magánhasználatra is ajánl 10727

A. Rambarter's Nfg. PETER PEHAM

próba-baba műterem, Wien, Goldschmidg. 10.

Képes árjegyzzék tnyjen és bérn.

Chiril-... Bakedip

... ..

Ingeny és bérmentve

Kapja mindenki legújabb nagy árjegyzzemet 900 koppel, melyek mindennemű órákat, arany- és ezüstórákat ábrázolnak eredeti gyári áron.

Orsanyi Miksa órák, Max Böhmer órák, Wien, IV., Margaretenstr. 38. P.

Cs. kir. állami hivatalnokok szállítójá. Üzletalapítási é. 1840. Kiutalottve Paris 1904. Grand Prix és Aranyérem. 10584

SZÉNÁSY HOFFMANN ÉS TÁRSA selyemáruháza

BUDAPEST, IV. KER., BÉCSI-UTCZA 4. SZ.

1905-iki

BÁLI IDÉNYRE

nagy választék selyem- és gazekelmékben.

Volle de soie, Popeline brillante
Louisine Soie 95 kr., 1.25, 1.90
Liberty Sublime minden színben 78 kr.

Dus választék arany-, ezüst- és fekete sítter-, valamint fantasie-ruhákban. Crépe de Chine brillant minden létező színben

SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA selyemáruházában, Budapest, IV. kerület, Bécsi-utca 4. szám.

Elismert legjobb és legszebb szeg, hol a legszebb ujdonságok mindig raktaórn vannak. — A báli divatszikkok megtekintésére külön helyiség egész napon át villamosan van kivül nyitva.

Mintákat bérmentve szivesen küldünk.

SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA selyemáruháza 10839 BUDAPEST, IV. KER., BÉCSI-UTCZA 4. SZ.

Világhírű, kintuntetott olmitűz

Quargli.

Az első olmitűz gépzemű sajtgyár, mely 1833. évben alapított, ajánl saját gyártmányából egy postai küldeményt bérmentve és utánvéttel 3 K 70 fillért. Nagyobb megrendéseknél a legolcsóbb árak.

JOSEF MEIXNER, Olmitűz, Babahof, 10821

Alkalmi vétel 32 db csak 6 frt.

Legszebb ajándékok képeznek bécsi gloria-ezüst asztali készleteim, melyek a következők:

- 6 • gloria-ezüst villa
- 6 • gloria-ezüst asztali kés
- 6 • gloria-ezüst acélpengével
- 12 • gloria-ezüst kávékanál
- 1 • gloria-ezüst tejmerítő
- 1 • gloria-ezüst levesmerő

32 db összesen csak 6 frt. mindenyű, finom fényezés. Ezeknek az ára ezeltől 3-szor akkora volt, és most a nagy készletek eladása folytán csak 6 frt-ért adhatók el. A gloria-ezüst át meg át fehér fém, melynek változatlanágáról kezeskedve lesz és ezért legjobban pótolja a drága valódi ezüstöt.

Hogy ennek valódiságáról mindenki meggyőződhessek, kötelezom magamat, kívánatra a pénz azonnal levonás nélkül visszaadni, ha az ár nem felelne meg. A szétküldést csak utánvét vagy az összeg előzetes beküldése mellett eszközöl

LATEINER LEÓ gyári raklára Wien, I. 28. Wollzeile 31. Másoktól ajánlott asztali készletek vásárlásától óva intek, mert azok feketék lesznek. Az én asztali készleteim eredeti gyártmányok.

Olcso cseh ágytoll!

5 kilo: új foszott 9.00 K, jobb 12 K, fehér pehelypuha foszott 18 K, 24 K, hófehér pehelypuha foszott 30 K 30 K Szállítás portmentes, utánvéttel. A kieserítés és visszavétel portmentesítés ellenében megengedtetik. 10818

Benedikt Sachsel, Lobes 279, Post Pilsen, Böhmen.

A női szépség elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb és legbiztosabb a

MARGIT-CREME,

mely vegyítiszta, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arzenikus pár nap alatt eltávolít szepit, miffoltot, pattanást, bőrártás (Milessey) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himibolyéket és az arcot hófehérre, simára és üdvé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahnpasta) 1 korona., Margit arcviz 1 korona.

Hamisítványok bíróság üldözöttek.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

Földes Kelemen gyógyszer, Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer, K. r. u. 12 és Andrassy-út 29. Kapható minden gyógyszerkereskedésben.

STÖSSZEL TÁBORNOK.

NOGI TÁBORNOK.